III. évfolyam — Arad, 1888. Április 24. Kedd. — 113-ik szám.

Szerkesztőség: Kazinczy-utcza 1. sz., földszint.

Bérmentetlen leveleket csak ismert kéztől fogadunk el. Kéziratokat vissza nem küldünk.

Kiadóhivatal: Petőfi-utcza 1. sz. (Ungerleider Albert könyvnyomdájában.)

Hirdetések díjszabás szerint. Egyes szám 5 kr., ünnep- és vasárnaputáni szám 8 kr.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI, TÁRSADALMI és KÖZGAZDASAGI NAPI LAP.

Megjelen hétfőn és ünnepek után is.

Előfizetési arak: Helyben házhoz hordva.

Egész évre	12 frt
Fél évre	6 frt
Negyedévre	3 frt
Egy hóra	1 frt

Vidékre postán küldve:

Egész évre	14 frt — kr.
Fél évre	7 frt — kr.
Negyed évre	3 frt 50 kr.
Egy hóra	1 frt 20 kr.

Hirdetések helyben fizetendők. Százalékot nem adunk.

A vérig bántott haldokló.

Budapest, április 22.

Lehet képzelni, hogy mily divatja van most Berlinben, Pétervárott, Párisban, sőt talán Bécsben is, az udvari és politikai cselszövénynek, mely folyton foly, mióta a mai szerencsétlen német császár az uralkodás nehéz gondjait átvette. Bécsben és Pétervárott óriási verseny nyilt a császár rokonszenvének megnyerésére, mely még az orosz háboru pártot is némává tette és várakozó állásba helyezte, mig Berlinben két áramlat mérte össze a kardot: a szabadelvü és konservaziv. Egyik a császárban hatalmas vezérét vélvén, a másik Bismarckban hatalmas vezérét féltvén, s amely pártot, a látszat szerint a Kölni ujság képviselte, és képviseli, mely ujság a szenvedélyeskedésben annyira ment, hogy a császár betegségének reménytelenségét bizonynyal azért, hogy magának a császárnak is tudomására jöjjön, dobbal, trombitával hirdette, mig a »National Zeitung«, muszka zsoldban látszik lenni. Szóval a kulisszák megetti szinjáték legvalódibb szineskedése és e szineskedésnek olykor a nézőtérre való kicsillanása, nagy mértékben, egész az undorodásig folyhat most, s a szegény beteg császár nyomorult, kinos életének örületes lefolyását, de meg ezt az intrikát is megunhatta már, mely még a beteg-ápoló szolgát is bérébe fogadta, hogy egyre rémitse az uralkodót, nem lélekzik-e nehezen? Mint mikor nagy Frigyes, huga kedvesét, Trenket fogva tartotta, s az őrtálló katonának minden órában kérdeznie kellett: „Trenk, alszol?“ Mintha a sors III. Frigyesen akarná megbosszulni I. Frigyes bünét, kérdeztetvén: »Frigyes nehezen lélekzel?«

Es hogy fogják fel az oroszok a Battenberg-féle intrikát? Ezek meg Bismarckot akarták volna megölni vele, nem azokért a bünökért, melyeket Oroszország ellen elkövet, s melyekkel a berlini szerződésben elkövetetteket akarná jóvá tenni, hanem igen is, régi büneiért, melyeket jóvátenni nem lehet. Ki akarták jelentetni a czárral, hogy a Battenberg-féle házasság privát dolog. Csak hadd menjen végbe és Bismarck, ki állását kötötte hozzá, bukjék meg. De a czárnak több esze volt, belátta, hogy e megett a házasság me gett egész párt és Anglia áll, tehát a lovagias szót nem mondta ki, s inkább akarja látni a dolgok élén Bismarckot, mint rivalisáló sógornőjét, Viktoria császárnét.

Mindezeknek az intrikáknak közepett legszánalmasabb, nagyon természetesen, a már hónapok óta haldokló uralkodó, ki most már arra kéri orvosait, hogy ne huzzák-halasszák haldoklását, de hagyják kiszenvedni. Hiszen a pokol kinjához hasonlónak kell lenni ama lelkiállapotnak, melynek mása ritkán akad, s édesnek tünik fel a halál nyugalma a szegény szenvedő előtt. Hát hagyjatok engemet meghalni, ne kinozzatok az élettel és ne zaklassatok az emberi intrikák utálatos szinpadával.

Csak egy halálos beteg gazdag ember helyzetét vegyük, kit hizelgő mosollyal s az egymásra való fogcsikorgatással vesznek körül az érdekelt atyafiak, hát még egy ily császári haldoklóét, kinek rokonai mellé – még oda szegődik a diplomáczia és politika. A hol nemcsak a sógor-komák, hanem a pártok is ki akarják használni a helyzetet, s szelindekeik egymást marják el a küszöbről. O ott benn hörög halálos ágyán, s látja, hallja, amint az örökségért a tehetetlen kapzsi emberek egymást törik. Hát ehez az élethez ragaszkodjon, melynek hiénái, ime, ily pillanatokban mutogatják foguk fehérét. Egyik magyar mágnásról beszélik, ki szintén halálos beteg volt, de felépült, látva pedig a dulakodást, melyet rokonai halálos ágya mellett véghez vittek, első gondja az volt, hogy megnősült. Szakácsnéja leányát vette el, ki meg is ajándékozta egy örökössel.

Lehet, hogy midőn e sorok napvilágot látnak, a sokat szenvedett, sokat zaklatott uralkodó, a legszegényebb és legszánandóbb emberek egyike, megszünt élni, s hogy a cselszövényt, mely elől fog kezdődni, a trónörökös oldja meg, avagy vágja kétfelé. Atyját ismertük, hogy ki volt és biztunk benne, mint ismert vezércsillagban a tengerészek. Fiát nem ismerjük igy, s hogy hova vezet, nem tudjuk. Ő mellette még szükség lesz az erős kárára, Bismarckra, de a ki nem sokára szintén kidül, s kezdődik az uj idő, uj emberekkel! . . .

G. B.

Kossuth levelét, melynek utolsó közlését lapunk mai számában adjuk, érdemesen szóló például veheti mind a két ellenzék arra nézve, hogy miként ir az ellenzéki álláspontról Kossuth Lajos és, hogy mi az az ugynevezett politikai toleránczia. Kossuth e nagyszabásu levelében két kézzel szórja az elismerést Baross miniszternek. Mikor volt egy óráig is az ellenzék bár egy tizedrésznyileg ilyen elismerésben? Kossuth komolyan nagy szakértelemmel oktat, tanácsol. Mikor tette ezt durvasági személyeskedés és gyanusitás nélkül az ellenzék? Vagy Kossuth hazájáért és az ellenzék — mely az ő nevének nymbuszával annyiszor takaródzik, — a kerületért fárad és tesz? Körülbelől. Ez az általános felfogás a Kossuth uj levelének olvasása után. Igyekezzék hát az ellenzék arra, hogy ne csak hivalkodjék Kossuthtal, de hogy tanuljon is tőle.

Tisza Kálmán miniszterelnök a hét vége felé Bécsbe utazik, hol a delegácziók egybehivásáról immár végérvényes határozat fog hozatni. A magyar kormány most is azt óhajtja, hogy a delegácziók összejövetele még május hóban megtörténjék.

Az országgyülési szabadelvü párt vasárnap délután Daniel Pál elnöklete alatt tartott értekezletén, a halászatról szóló törvényjavaslatot tárgyalta.

Emich Gusztáv előadó terjedelmesen és behatóan indokolta a törvényjavaslatot, mely általánosságban elfogadtatott. A részleteknél szót emeltek: Andrássy Manó gróf, Kőrössy Sándor, Sprinczer János, Kazy János, Teleszky István, Tisza Lajos gróf, Dárday Sándor, Pulszky Károly, Horváth Gyula, Szmialovszky Valer, Perlaky Elek, Szivák Imre, Boros Béni, Pogány Károly és Molnár Antal, nemkülönben Emich Gusztáv előadó, Tisza Kálmán miniszterelnök és Széchenyi Pál kereskedelmi miniszter, kik több izben szólaltak fel. Végre az idő előrehaladván, a tárgyalás folytatása a közelebbi értekezletre halasztatott.

A májusi előléptetés a hadseregben már a napokban fog közzététetni a hivatalos lapokban. Byland-Rheidt gróf volt hadügyminiszter nyugalmaztatása és a gyalogsági főfelügyelői állás szervezése folytán két táborszernagyi állás lesz betöltendő, s ezekre Rudolf trónörökös és Windischgraetz Lajos herczeg az 1-ső hadtest parancsnoka fognak kineveztetni.

Tisza Kálmánné.

Budapest, április 22.

Szerény és jóságos, gyengéd az érzésben s erélyes a cselekvésben, igazi magyar asszony: ez Tisza Kálmán élettársa, Magyarország miniszterelnökének neje. Csendben és zajtalanul viszi a házi gazdaságot, mint példányszerü nő s odaadásteljes anya, nyájas de szilárd tekintete alatt puritán tisztaság uralkodik, minden helyiségben, mely házi jogara alatt van, minden szivben, mely felett mint anya s urnő parancsol. Otthona az ő világa s minden szivjósága és nyájassága mellett a nagy társaság, a kifelé való élénk közlekedés iránt nem viseltetik vonzalommal s legboldogabbnak érzi magát otthon azok közt, kiknek sajátja az ő szive s kiknek élete s boldogulása az ő lelkével összekötve van. Bir a derék nő egészséges egoizmusával, de mindenek előtt s mindenekfelett állnak férje, gyermekei és a saját otthona.

De azért nem közönyös, nem hideg mások sorsa, mások bánata iránt.

Tisza Kálmánnénak jó magyar szive van telve meleg érzéssel embertársai java s jajja iránt és a szegények és segélyre szorultak ismerik és áldják az ő kegyes adakozó kezét, a keresztény szeretetnek tiszta rejtettségben általa gyakorolt müveit, csakhogy nem szeret mintegy szándékosan az előtérbe állani s a részt nem vevők szemeit azon cselekményekre irányozva látni, melyekről csak istenével és szivével akar számolni.

Ő nem keresi a tömeg tetszését, sőt visszariad tőle; gyengéd, benső érzelmének megszentségtelenitéseként érzi, ha arról beszélnek és itélnek — történjék ez bár még oly dicsérőleg — a mi előtte nem egyéb, mint magában értendő teljesitése azon kötelességeknek, melyeket vallás és nevelés, társadalmi állás és jólét a sors kegyeltjeire rónak.

Ez azonban nem gátolja a nemes nőt, hogy teljes mérvben megtegye a nyilvánosság iránt azt, mit férjének, mint a király után első embernek állása igényel. Teljesen eleget tesz a reá váró reprezentáczió kötelességeinek s a hol jót kell tenni, a nagy közönséget a jótékonyság cselekedetének kell megnyerni: ott szivesörömest áll az ügy élére s működteti szeretetreméltó személyiségének, szivet nyerő kedvességének teljes varázsát, fejti ki egy nemes lélek által vezetett asszonyi fő egész leleményességét, hogy minél szélesebb körök fonassanak bele a jótékonysági működés selyem hálójába, hogy a kitüzött czélra minél nagyobb összegek legyenek juttatva.

Ezen nemes asszony állt azon választékos kör élére, mely a magyar társaság legjobb és legelőkelőbb rétegeiből alakult a végből, hogy szembeszálljanak a nagy szerencsétlenséggel, melyet az árviz ez idén, különösen az alföldön okozott. Kétségtelen, hogy a szeretet e nemes müve sikerülni fog. Tisza Kálmánnénak szerencsésebb keze van resszortjában, mint a férjének a magáében: ha ennek legjobban kigondolt kombinácziói váratlan események vagy ellenséges rossz akarat nagyon is gyakran megzavarják, nem ritkán közvetlen a végczél előtt meghiusitják, ugy amannak még mindig sikerült, ha jó cselekedetre vállalkozott, és ez majdnem naponta történik, könyeket felszáritani és égető szükséget enyhiteni.

A nemes nők és férfiak, kik a nagy jótékonysági hadjáratra a kipróbált generálisné vezérlete alá álltak, mindjárt a hadjárat kezdetén oly tüzbuzgóságot és áldozatkészséget tanusitottak, hogy a dicső győzelem nem maradhat el, ha a nagy tettvágygyal a szükséges kitartás is párosul. Erről azonban majd gondoskodik a generálisné; a szivós kitartásban a mellett a mit jónak és hasznosnak ismert fel, férjéhez hasonlit Tisza Kálmánné, ha ugyan felül nem mulja őt. A mit egy nemes nő türelemben és kitartásban véghez vinni képes, az a hihetetlennel határos. A generálisné bizonynyal tudni fogja diszgárdáját szilárd csatarendben együtt tartani, mig a csata meg nem vivatott, a dicsőséges győzelem ki nem küzdetett, mig elegendő eszköz nem gyüjtetett, hogy a romokból a magyar alföldön uj, virágzó élet teremtessék.

Kossuth Lajos az árvizekről.

(Vége.)

De hát lehető észrevételeimet örömest mellőzöm. Több ut vezet Rómába, mondja a példabeszéd. Csak történjék meg, a minek történnie kell, ez a fődolog. Baross miniszter buzgó, tevékeny és erélyes ember hirében áll. Láttam a lapokból, hogy a mostani árviz közben gondossága s erélyes tevékenysége által kivivta magának a veszélysujtotta lakosság hálóját s azt is tudom, hogy mióta tárczáját kezeli, hivataloskodása közelismeréssel találkozik: hát én jó reménynyel nézek e mondhatlanul fontos ügyben eljárásának elibe, annyival inkább, mert jól esett olvasnom azon férfias nyilatkozatot, hogy az ön inditványában jelzett irányban cselekvést annyira kötelességének tekinti, miszerint őt annak teljesitésére külön határozattal utasitani nem is szükséges. Ez biztató igéret, melynek beváltására férfias jellemét örömest veszem kezességnek.

Es van egy körülmény, mely őt ez igéretnek elfogulatlan beváltására kedvező helyzetbe teszi. A mint visszagondolok azon vitatkozásokra, melyek a Szeged elpusztulását okozott árviz alkalmából előfordultak, még most is botránykozást érzek azon megkérlelhetetlen konokság felett, mellyel a hivatalos rechthaberei, az autoritárius fenhéjázás infallibilitási praetenziója harczolt ugy a tények ereje, mint az igazság világa ellen; és elszomorodom, a mint számot adok magamnak azon tömérdek s részben már helyrehozhatlan balkövetkezések felől, melyek mint kutfőre azon maximára vezethetők vissza, hogy a hivatalos tekintély ne-nyuljhozzámját mindenáron fenn kell tartani; ennek nyomása alatt, egy neme a praedisponált elfogultságnak lebegett az illetékes körök felett, mely szivósan ragaszkodott a megszokott kerékvágáshoz s mindennek, a mi azon tul vagy kivül esett, indulatosan ellene szegült. A mostani közlekedésügyi miniszternek hivatalos tekintélye a Tisza-szabályozás multjának sem mulasztásainál, sem hibáinál s fogyatkozásainál, sem fonákságainál nincsen engagirozva.

En kedvező körülménynek tekintem azt, hogy ő az eddig követett rendszer megbirálásánál, a szabályozási kérdés tanulmányozásánál s a kiindulási pont megállapitásánál, mely a teendők felett határozni fog, saját előzményei által magát feszélyezve nem érezheti.

Kedvező körülménynek tekintem ezt azért, mert akár fogadtatik el a tervezést előkészitő eljárásra nézve az ön inditványa, akár nem, a problema konkrét alakban még is csak a miniszter által előterjesztett javaslattal fog végleges megállapitás végett a törvényhozás elé kerülni; s ha a kiindulási pont nem találna a szövevényes feladat kellékeinek megfelelni, a magyar parlamentáris viszonyok mostani állásában legfölebb csak parcziális javitgatásokra lehetne kilátás: de a kiindulási pont helyreigazitására nem. Pedig ettől függ minden. Ez határoz a siker vagy sikertelenség felett.

Én a tiszavölgyi árvizveszély kérdését egykoron tüzetesen tanulmányoztam; ismerem az 1846 ban amugy hüh bele Balázs, lovat ad Isten módra minden hydrografiai előkészület nélkül meginditott árviz mentési törekvések történelmét; nem vagyok járatlan a természeti erők működésének törvényeiben, melyekkel folyamszabályozásoknál számolni kell; — tudom, hogy minden folyónak, minden vizgyüjtő területnek meg van a maga sajatságos egyénisége, mely nemcsak folyamról-folyamra, hanem még ugyanazon egy folyón s annak partvidékén is szakaszról-szakaszra különbözik. Tehát különböző ellátást igényel elannyira, hogy a mi egy helyen czélszerü és hasznos, más helyen czélszerütlen, sőt káros lehet; annál fogva régóta tisztában vagyok magammal a felől, hogy a hydrologia mint szaktudomány, lajstromozta a módokat, melyeket a természet a normális állapot fentartására, s ha megzavartatott, helyreállitására alkalmaz; figyelmeztetett arra, hogy az emberi ész csak ugy boldogulhat szemben a természettel, ha azt nem törekszik erőszakolni, hanem követi; s ezt tartva szem előtt, a tudomány utasitást ad ugyan arra nézve, hogy minő eszmerendek összegében kell az árvizmentési problema megoldását keresni; de már arra nézve, hogy a megoldási módok közül melyiket vagy melyeket kell egy-egy adott esetben alkalmazni, a hydrologia mint tudomány, inkább negativ, mint pozitiv becsecsel bir, arra megtanit, hogy mit nem szabad tenni, de arra nem, hogy tenni mit kell, mert e felett az orografiai viszonyok, a folyam hossza, az esés mérve, s gyorsithatásának a tengerfeletti magasság által körülirt fizikai lehetősége, a partvidék szinvonala s annak és a folyamágynak geologiai mivolta és változatossága, a tributarius egész vizrendszer jelleme s természete, a vizlecsapodás bősége s évszakonkénti felosztása, szóval a hydrografiai, geologiai, földrajzi, meteorologiai adatok határoznak, s még a kulturális és telepedési viszonyok is tekintetbe vételt kivánnak, mindezeket tudva, nem vagyok annyira ostobán elbizakodott, miszerint azt képzelném, hogy innen Turinból iróasztalom mellől konkrét alakban ki tudom jelölni, hogy amott a Tisza-völgyben helyről-helyre mire utalhatják a hydrotechnikát a viszonyok; hanem arra nézve határozottan megállapitott nézeteim vannak, hogy mi a kiindulási pont, melynek az intézkedések alapjául elfogadása nélkül az árviz veszélyét ugy az emberileg lehető minimumra leszállitani, mint a védekezésnél egyetemes sikert s még parcziális tekintetben is olyat, melynél egynek haszna nem másnak kárán vásároltatik meg, elérni teljes lehetetlenség.

Nekem szokásom, kivált szövevényes természetü kérdéseknél, melyeknél sok mindenféle adat szemmeltartása szükséges, irva gondolkozni; e szokásomnál fogva történt, hogy a szegedi pusztulással kapcsolatos árviz alkalmából 1879-ben egy egész röpirat kiterjedésü értekezést hánytam-vetettem papirra, a melyben tudományos szempontból részletes taglalás alá van véve az akkorig követett eljárás. Ezen adalék a tiszavölgyi árvizveszély kérdéséhez, meg van irataim összeszerkesztésre s majdani kiadásra váró folytatásának anyaglomjában.

Ezen előzmények nyomán alkalmat veszek itt röviden felemliteni, hogy mi az a tanulság, melyre engem tanulmányozásaim vezettek. A tanulság az, hogy:

„A Tiszavölgynek árviz elleni védelme nem olyan problema, melynek megoldását bármely kigondolható egyes eszmerend kizárólagos alkalmazásában fel lehetne találni, hanem olyan, hogy megoldását ugy az ár keletkezés okai, mint a főfolyam, a tributarius folyamrendszer s az egész vizgyüjtő terület különböző viszonyai által indikált különböző védekezési módok összhatásában kell keresni s lehet csak feltalálni, következőleg hogy mig egyrészt minden lehetőt meg kell tenni a végett, hogy, ha minden védekezés daczára árviz fordul elő, az minél kevesebb kárral, veszélylyel járjon, ugy másrészt semmit sem kell kicsinyleni, semmit sem kell elmulasztani, a mi az árvizveszély csökkentéséhez, tehát ahhoz hozzájárulhat, hogy az ár sem oly irtózatos mennyiségben, sem oly rohamosan ne zuduljon arra a szerencsétlen Tisza-völgyre.“

Ez szerintem az egyedüli kiindulási pont, mely sikerhez vezethez; pedig épen ez az, a mely akkorig nem csak mellőztetett, hanem egyenesen meg is sértetett a mellőzése és megsértése már mintegy 40 év óta oly átalkodottsággal folytattatik, hogy ennek következtében a Tiszavölgy árvizveszélye immár permanenssé lett.

Pedig a kiindulási pont, melyet jelzettem, nem kerülte ki a magyar vizmérnökkar figyelmét, nem is kerülhette ki, mert hiszen dicsekedhetünk mi magyarok e szakban oly kitünőségekkel, melyeknek képzettsége a legnagyobb elismerésre méltó (csak azt óhajtanám, hogy holmi partikuláris érdeknyomásokkal szemben függetlenségünknek is hasonló elismeréssel adózhassam). Hogy ki nem kerülte figyelmüket, annak példájául (többek közt) figyelmeztetem önt Pech József miniszteri főmérnöknek (most a vizrajzi osztály vezetőjének) az 1879-ben Károlyi Sándor gróf elnöklete alatt tartott szakértekezleten tett következő nyilatkozatára:

„nem az a hiba, hogy védtöltéseket emeltünk és átvágásokat készitettünk, hanem az lenne a hiba, ha jövőre is egyedül csak a töltésezési és átvágási rendszerek alkalmazása mellett maradnánk és ezen két szabályozási eszközön kivül más egyébb teendőkről nem gondoskodnánk.“

Hogy a védtöltésezési eszméhez folyamodni nem volt hiba, az természetes, hiszen az árviz elleni védekezésnek a töltésezés egyik, (de csakis egyik) szükségszerü posztulátuma, persze a módra nézve, melylyel ez alkalmazásba vétetett, Palleocapánnak itt a turini San-Quintino piaczon ülő szobor alakja keserü megjegyzéseket tenne, ha megszólalhatna, mert ő a parttöltések távkörére 500—800, sőt az alsóbb szakaszokban ezer ölet is szükségesnek tartott, a töltésezés pedig történt akként, hogy mig a felső-tiszai részeken, a hol az áradásnak csak 33 százaléka nem tért el a medrebe, 400 öl távközt adtak a töltéseknek, addig az alsóbb részeken, a hol a sok mellékfolyó beömlése következtében kevés hiján tizszer nagyobb az árviztömeg, a töltések csak a 200 öl távközzel, sőt sok helyütt 120, sőt 80 öl közelséggel lettek vezetve — a minek következését könnyü belátni, kivált ha meggondoljuk, hogy (a mint ezt Bodoki Lajos középitészi felügyelő a szakértekezleten igen helyesen megjegyezte) „a folyammedernek töltések közé vétele által az árvizszin emelkedésének minden esetre természetszerüleg el kell következni.“

Hanem in thesi a töltésezési eszme minden bizonnyal nem volt hiba, sőt olyan dolog, melyet folytatni, kifejteni kell, de már az átvágási rendszer kérdése, tekintve a Tiszavölgy természetrajzi viszonyait, egészen más tekintet alá jön. Ennek bővebb fejtegetésébe itt természetesen nem ereszkedhetem, de két dolgot mégis szabadságot veszek magamnak megemliteni.

Az egyik az, hogy a kik bár a legokszerübb módon eszközlendett átvágásokkal a Tisza lefolyását annyira gyorsithatónak gondolták, hogy az a gyorsitás lényeges hatással lehet az árvizveszély csökkentésére, merő abszurdumot, természeti lehetetlenséget gondoltak. Először azért, mert a Tiszának a Dunába torkolása oly kedvezőtlen viszonyu, miszerint (amint ezt a külföldről behivott szakértők is konstatálták) magas vizálláskor a Duna a helyett, hogy a Tiszának szabad lefolyást engedne, azt visszalöki, elannyira, hogy ilyenkor a tiszai malmok vizkerekei visszafelé forognak, fel egészen Csurgóig, a mi pedig egyenes vonalban, a kanyarulatokat nem is számitva, 15 kilométerrel távolabb fekszik a Tisza torkolatától, mint amennyire érezhető a Dunán a Kazán-szoros által okozott két és fél méter magas duzzadás. Másodszor abszurdum volt az átmetszések általi lefolyás gyorsithatási gondolat azért, mert a magyar Duna magassága a tenger felett annyira csekély, hogy fizikai lehetetlenség a Duna vizszinét annyira lejebbszállitani, miszerint a Tisza beömlése ugy meggyorsittathassék, hogy az lényeges hatással lehessen a tiszavölgyi árvizveszély csökkentésére.

Meg akartam ezt emliteni azért, mert még mindig akadnak a kik azt hiszik, hogy a Tisza völgyét meg lehetne az árvizveszélytől menteni az által, hogy a Duna lefolyása amott s Vaskapunál szabadabbá tétessék. Nem tanulmányozták a helyzetet, ha mást nem tesznek is, mint azt, hogy a Beudant magyarországi geologiájában már 1882-ben közreocsátott magasságmérési adatokat figyelmükre méltatják, meggyőződtek volna, hogy tévednek. A Duna magassága Budapestnél 119 méter a Feketetenger felett, a távolság egyenes vonalban 600 kilometer, tehát az esés öt ezerben egy. Ennél többre a Dunát sem a vaskapui sziklagát eltávolitásával, sem semmi emberi fortélylyal nem lehet emelni: mert az természeti lehetetlenség. Ez az 5000-ben egy esés az eszményi maximum, melyet a Duna a Tiszának megengedhet, de ezt az eszményi maximumot a Tisza soha sem érheti el, mert a Tisza lejtmérési viszonyai a Dunáéhoz képest annyira kedvezőtlenek, hogy a Duna szinvonala Monostorszegnél 8.53 méterrel magasabb, mint a Tiszáé Földvárnál, ámbár a geografiai szélességfoki különbség csak 13 perez s általában az alsó tiszavölgy lejtősége

vel akként vagyunk, hogy az a tizenhét milliméter esés kilométérenként, melyet torkolati szakaszán Martonostól Ítelig az átvágások előtt a Tisza birt, a lefolyás gyorsitásának átvágások általi minden erőszakolása folytán csak 23 milliméterre emeltethetett: ez 100 ölre még csak egy fél vonalra sem megyen, a mi egy ölnek 1728-ad része. Az a 23 milliméternyi esés kilométerenként, a mely a Tisza torkolati szakaszában eléretett, annyi mint 43,480-ban egy, a mi még bizony nagyon messze van attól az 5000-ben egytől, melyet a magyar Duna tengerfeletti magassága eszményileg megengedhetne. En ugy a Duna, mint a Tisza esési viszonyainak minden tekintetben a képzelhető legkedvezőbb fokra emelésével számitásaimban azon eszményre jutottam, hogy a Tisza torkolati lefolyásának sebessége semmi kigondolható körülmények közt nem mehetne tul 4138-ban egynél; a mi még csak félannyival sem nagyobb, mint a Pó folyamé ott, a hol már halott (ez 1: 6170.)

Bizony-bizony mondom: az az eszme, hogy a Tisza lefolyását átmetszésekkel ugy meg lehet gyorsitani, hogy a gyorsitás által az árviznek eleje vétetik, az adott természeti körülmények közt merő képtelenség volt, de nagyobb baj ennél az, hogy a mód által, melylyel az átvágási rendszer alkalmazásba vétetett, az a képtelen eszme a Tisza völgyére átokká vált.

Folyammeder nem egyéb, mint egy nyitott cső, s minden gyermek tudja, hogy ha egy nyitott csőbe gyorsabban öntjük a vizet, mint a hogy a cső végén kifolyhat, a e viznek ki kell csapni a cső oldalain, tehát a viz befolyását nem kell akként gyorsitani, hogy lefolyása lehetetlen legyen. Azok az áldott Tisza-szabályozók mindent elkövettek, hogy a befolyást mennel gyorsabbá, rohamosabbá tegyék. Minden gyermek tudja, hogy a cső keresztszelvénye ugyanaz maradván, hosszabb csőbe több viz fér el a nélkül, hogy oldalt kicsapjon, mint rövidebbe, s ők a Tiszameder csövét 1217 kilometernyi hosszaságból 749 kilometerre megröviditették. Palleocapa figyelmeztetett, hogy a Felső-Tisza kanyarulatait érintetlenül kell hagyni s Dadán felül egy átvágást sem kell csinálni, ők csináltak vagy ötvenet. Palleocapa az egész Tiszán csak 15 átvágást javasolt, melyek a lefolyás könnyitésére voltak számitva, ők csináltak 107-et s ezek közt 87 olyat, melyet Palleocapa egyszerűen elvetett, mert a befolyást gyorsitják. Annak előtte Ujlaktól Csapig 8 és háromnegyedszer oly sebesen ömlött a viz a mederben, mint a hogyamartonis titeli szakaszon elfolyhatott s ez bizony baj volt; árvizet okozott, s ők e bajon akként segitettek, hogy most már amott nem 8 vagy 9-szer, hanem 17-szer oly sebesen rohan a viz, mint a miként imitt lefolyhat. Igen szomoru, de tagadhatlan tényt konstatált Boros kir. tanácsos, midőn az 1879-ki szakértői értekezleten kimondta, hogy „a vizlevezetés éppen ott lett megnehezitve, a hol a vizlefolyást leginkább kellett volna elősegiteni" és tényt konstatált Szojka Gusztáv mérnök is, midőn ugy nyilatkozott, hogy „mig azelőtt az árvizek hónapokon folydogáltak, most 14 nap alatt zudulnak az alvidékre."

És ezt árvizmentésnek nevezik, pedig igazi neve árvizcsinálás.

Hát bizony ahhoz a kérdéshez, hogy vajjon az adott körülmények közt az az átvágási rendszer nem volt-e hiba? igen sok szó fér; de éppen, mert a dolog ekként áll, sulyt helyezek annak konstatálására, hogy Péch főmérnök egyenesen a fejére ütött a szegnek, midőn már 1879 ben figyelmeztetett, hogy „hiba volna, ha a töltésezési és átmetszési rendszeren kivül más egyébb teendőkről gondoskodás nem történnék."

Kilenez év folyt le e figyelmeztetés óta s én nem halottam, hogy ez irányban valami történt volna. Reménylem Baross közlekedési miniszter elfogulatlanságától s erélyétől, hogy egyszer valahára már történni fog.

Kimondhatlanul fontos és érdekes adatok lettek azon az 1879. szakértői értekezleten világosságra hozva. Azoknak számára, a kik azokat vagy nem ismerték, vagy már elfelejtették, meg van a tanulmányozás lehetősége könnyitve azon röpirat által, melyet Gonda Béla mérnök, (most a közlekedési miniszteriumban müszaki tanácsos), ugyanosak 1879-ben szerkesztett s ily czim alatt kiadott: „A tiszavölgyi társulat központi bizottsága által 1879. évi junius 16. és 17-dikén rendezett szakértői értekezlet eredménye.

Nekem azon értekezlet ekonomiájára csak egy észrevételem van. Sajnálom, hogy a bizottság által feltett kérdésekre csak a tagok nyilatkoztak, de testületi nézetnyilvánitás nem történt; ennek szerintem része van abban, hogy a Péch főmérnök által tett figyelmeztetés irányában s általában az árvizmentési problema komprehenziv megoldására semmi sem történt, minthogy azoknak félszeg felfogása, a kik minden egyéb eszköz kizárásával, egyedül a töltésezési és átmetszési rendszerhez kivántak ragaszkodni, az értekezlet testületi tekintélyével nem lett elutasitva s én megvallom, szeretném, ha gr. Károlyi Sándor annak a szakértői értekezletnek fonalát ujbóli felvételre juttatva, minden felsőbb impulzustól mentten, a hazai szakértők testületi nyilatkozatát provokalná, ugy a tényállás, mint a teendők iránti vélemények felett. A közlekedési miniszter igéretet tett a ház előtt, hogy semmit sem fog elmulasztani, a mi őt a helyzet elfogulatlan megitéléséhez juttathatja; én abban a hiszemben vagyok, hogy e feladatát megkönnyitené, mint általában a látókör tisztázását is előmozditaná, ha a kormánynak ez irányban teendő lépéseit a miniszter felhivásától független s kormány tekintélyi beavatkozástól ment szakértői értekezlet előzné meg, mert hiában: emberek vagyunk, az ily avatkozás kisebb-nagyobb körben legalább is némi erkölcsi nyomást gyakorol s a teljesen spontaneus természetű értekezleteken a nézetnyilvánitás mindenesetre feszélyezetlenebb.

De ideje, hogy ne éljek tovább vissza önnek elnézésével s türelmével. Engedje meg, hogy magamat szives jó emlékezetébe ajánljam s kérem: fogadja kiváló tiszteletem s baráti indulatom biztositásának megujitását.

Kossuth Lajos.

Külföld.

Zavargások Párisban. A Boulanger-komédiák zavargásokra vezettek már is Párisban. Páris folytonosan idegeskedik. Mert szerencsére haborgásnak azt még nem lehet mondani, a mi eddig történt. A tanuló ifjuság képezi a tüntető elemek főkontingensét, s ők szolgáltatják a sebesültek és elfogottak legnagyobb részét is. A mozgalom mérvére nézve a tudósitások több tekintetben eltérők, a sebesültek száma szintén variál; legujabban tizenket sulyos sebesülést jelentenek. Habár a „Quartier Latin" Boulanger ellen óhajt tüntetni, a zavargás még sem gyakorolhat valami kedvező benyomást, mert a Párisban felhalmozott sok gyuanyag akármicsoda szikrától könnyen tüzet foghat. A Floquet-kormány azért igen üdvös dolgot végezne ha legalább azzal adná bizonyságát életképességének, hogy energiával hozzá látna a rend és a nyugalom helyreállításához.

A Boulanger-ellenes érzelmü tanulók szombat esti 9 óra felé a Boulevard Saint Michelen megujitották tüntetéseiket, mely alkalomból uj összeütközések fordultak elő boulangerista csapatokkal. A rendőrség igyekezett a tüntetőket széjjelkergetni. Mint állitják, ez alkalommal 12 egyént meglehetős sulyosan megsebesitettek. Más boulangeristapárti csoportok, melyek a város több pontjan összeverődtek, a Boulevard Saint Michel felé látszanak fordulni. A rendőrség most a tanulókkal szemben állást foglaló csoportok előtt az utat elzárni igyekszik, hogy az összetüzést megakadályozza.

E tudósitás kiegészitéseül értesitenek, hogy a tanulók később letettek arról a szándékukról, hogy a jobb partra natoljanak és 11 órakor a Quartier Latin ismét a rendes képet nyujtotta. A város különböző helyein vannak ugyan még egyes csoportok, melyek különböző kiáltásokat hallatnak, de a tüntetők száma folyton csekélyebbre olvad.

Floquet kormányelnök éjfélkor a rendőrfőnökségi hivatalba ment s a nap eseményeiről szóló jelentéseket mind megtekintette. Hir szerint az elfogottakat mind szabadon bocsátották. — Boulanger egy nőegylet báljan volt. Megemlitésre méltó dolog nem történt.

Vasárnap Floquet kormányelnök a tanulók küldöttségét fogadta, mely a megyei képviselők vezetése alatt jelent meg nála s tiltakozást nyujtott át a rendőrség eljárása ellen. Floquet felhivta a küldöttséget, intsék nyugalomra tanulótársaikat s egyuttal kijelenté, hogy el van határozva, a rendet fenntartani és a zavargásokat erélyesen elnyomni. Ha a rendőrség brutálisokat követett el, à vétkeseket szigoruan meg fogja büntetni.

Szerb kormányválság. Belgrádból a „Bud. Corr." igen szenzációs hirt jelent. E szerint a Gruics-kabinet a bukás szélén állana, mivel a radikális párt utoljára is éles ellentétbe sodorta a koronával. E viszály okát a községi törvényen a skupstinában eszközölt módositások és a pénzügyminiszternek a fogyasztási adó megváltoztatására vonatkozó tervei képeznék. Gruics helyét Garasanin foglalná el. Egyelőre nem lehet egyebet tenni, mint bevárni, mennyiben igazolják az események a „Bud. Corr." tudósitóját, melynek közlése különben igy hangzik: Belgrádból a legmegbizhatóbb forrásból távirati tudósitást vettünk, mely közvetlen bekövetkezendő miniszteri-, és ennek következtében pártválságot is jelez. A skupstina szombaton megszavazta az állam és a korona előjogaival teljesen megegyezhetetlen községi törvényt, mi által a kormányon lévő radikális párt eklatansul bebizonyitotta, hogy megtörte a koronával szemben magára vállalt kötelezettséget s nem hajlandó megfelelni az eléje állami érdekekből szabott követelményeknek. Minthogy ezenkivül Vuics pénzügyminiszter a fogyasztási adóknak kilátásba vett felemelése által az Ausztria-Magyarországgal fenálló kereskedelmi szerződés megsértését szándékolja és ez által Ausztria-Magyarországgal gazdasági háborut látszik előidézni akarni, alig szenved kétséget, hogy a király kényszerülve lesz a kormányt elbocsátani és ismét a haladópárt férfiait meghivni.

Legujabb posta.

— **A német császár végnapjai a** Frigyes császár körül működő orvosok vasárnap reggeli tanácskozása szerint **két—öt napig tarthatnak**, ha hirtelen fulladás nem áll be.

A „Nordd. Allg. Zeitung" ez nap megjelent külön kiadásában a következőket jelenti a császár állapotát illetőleg: Az éjszakai nyugalom köhögés és nyálkaválasztás által gyakran megszakittatott ugyan, koronkint azonban a császárnak mégis álma volt mely azután egyidejüleg a láz némi csökkenésével üditőleg hatott a császár állapotára és hangulatára. Az erő fentartásához lényegesen hozzájárul az, hogy a császár csekély étvágya daczára folytonosan meglehetősen bő táplálékot vesz magához, melyek legkiválóbbja a tej, melyet szivesen fogyaszt.

Ugyancsak a nevezett lap arról értesül, hogy a császárnál a láz a szombati nap folyamán csökkent ugyan, mindazonáltal az még most is tart. Az étvágy némileg javult, a császár valamivel jobban érezte magát, a nyákkiválasztás csekélyebb volt. A nyelés teljesen akadálytalan. Bántalmak vagy fájdalmak, mint egyáltalában a betegség egész folyamata alatt, most sem léteznek. — Azon hirt illetőleg, mintha a császár Blumenthal tábornok előtt akként nyilatkozott volna, hogy „kedves Blumenthal! ez már alig elviselhető" jól értesült helyről arról biztositanak, hogy az teljesen légből kapott koholmányt.

A haldokló császár állapotáról vasárnap este 9 óráról, a következő orvosi jelentést adták ki: A császár meglehetős jól töltötte a mai napot. A láz a nap folyamán gyöngébb volt, mint az utóbbi napokban, este azonban fokozódott. Aláirva: Mackenzie, Wegner, Krause Howell, Leyden.

Táviratok.

— **A képviselőházból** —

Budapest, április 23. (Az „Aradi Közlöny" eredeti távirata.) A képviselőház ma megkezdte a halászati törvény tárgyalását.

— **A haldokló német császár.** —

Berlin, áprlis 23. (Az „Aradi Közlöny" eredeti távirata.) Frigyes császár meglehetősen töltötte az éjszakát, láza kismérvü. Ma rövid időre valószinüleg fel is kél.

Berlin, április 23. [Az »Aradi Közlöny" eredoti távirata.) A császár ma délben rövid időre felkelt ágyából. **Ereje növekedőben van**, étvágya jó. Délután négy órakor Bismarck birodalmi kanczellárt fogadta.

— **Viktória királynő és királyunk találkozása.** —

Insbruck, aprilis 23. (Az »Aradi Közlöny« eredeti távirata.) Viktória angol királynő ma délután két órakor külön vonaton ide érkezett. A pályaudvaron ő Felsége a magyar király várakozott reá, rendkivül szivélyesen üdvözölve az angol királynőt, kinek kezeit megcsókolta. Ezután karonfogva a pályaudvar fényesen diszitett helyiségébe vezette őt. A királynő kiséretében vannak: Beatricz herczegnő, Battenbeg Henrik és Lichtenstein herczegek.

Insbruck, április 23. (Az »Aradi Közlöny« eredeti távirata.) Öt negyedórai tartózkodás után Viktória királynét a király a kocsiig kisérte, hol a felségek megölelték és megcsókolták egymást, mire az angol királynő elutazott.

NAPTÁR.

Április 24. Kedd. Rom. kath. naptár: György Prot. naptár: György. Görög-orosz naptár: (április 12.) Vazul pk. Nap kél 4 ora 55 perczkor nap nyugszik 7 óra 2 perczkor.

Április 29. Az aradi polgári jótékony nőegylet évi közgyülése, délelőtt 11 órakor a városház tanácstermében.

Április 30. Aradmegye köztörvényhatósági bizottságának tavaszi évnegyedes közgyülése délelőtt 9 órakor.

Május 13. Az aradi asztalossegédek egyletének majálisa a nagyerdőben.

— „A Kölcsey-könyvtár" kedden és szombaton délután 2—3 és pénteken délelőtt 11—12 óra közt használható.

Az

„ARADI KÖZLÖNY"

(Megjelen minden nap.)

Előfizetési feltételei.

Helyben házhoz hordva:

Egy évre	12 frt	— kr
Fél évre	6 „	— „
Negyed évre	3 „	— „
Egy hóra	1 „	— „

Vidékre szétküldve:

Egyévre	14 frt	— kr
Fél évre	7 „	— „
Negyed évre	3 „	50 „
Egy hóra	1 „	20 „

Vidéki t. előfizetőinket kérjük, hogy az előfizetési dijakat mielőbb beküldeni sziveskedjenek, hogy a lap pontos expedicióját fennakadás nélkül teljesithessük.

Az „Aradi Közlöny" kiadóhivatala.

HIREK.

Arad és vidéke.

— **Cronenbold tábornok.** Cronenbold Ferdinánd ezredes, a 34. gyalogdandár és az aradi várnak parancsnoka, a májusi előléptetések alkalmával vezérőrnagygyá fog előléptettetni.

— **Aradmegye állandó választmánya** tegnap Fábián László főispán elnöklete alatt ülést tartott. Az ülésen folytatták a f. hó 30 iki közgyülésen tárgyalás alá kerülő ügyek előkészitését.

— **Esküdtszéki tárgyalások Aradon.** Három érdekes sajtóügyben fog itélni a nyár folyamán az aradi esküdtszék s mind három ügyben kitüzte már a kir. törvényszék a tárgyalási határidőt. Ferencsevics Károly pécskai lakos elleni sajtóper f. április hó 30-án, Doda Traján ismert sajtóügye junius 14-én és az aradi lyceum tanári karának Müller Károly ellen inditott sajtópere julius 5-én kerül tárgyalás alá.

— **Iskolaszéki ülés.** Arad szab. kir. város iskolaszéke f. április hó 26-án, azaz csütörtökön délután 4 órakor a városház emeleti kistermében rendes havi ülést tart, melyre a t. iskolaszéki tag urak tisztelettel meghivatnak. A tanácskozás tárgyai: 1. Aradmegye kir. tanfelügyelőjének átirata, a tornyai-ut mentén fekvő tanyákon lévő tankötelesek szabályszerü iskoláztatása iránt. 2. Ugyanennek átirata,

Az „ARADI KÖZLÖNY" tárczája.

(Április 24.)

Az unalomról.

— Az „Aradi Közlöny" eredeti tárczája. —

Az unalomnak az a kellemetlen és jellemző vonása, hogy érezteti velünk az idő folyását. Ez az érzés gyötör, ingerel bennünket. Ily alkalommal ki vagyunk téve annak, hogy kedélyünk nem foglalkozik semmiféle tárgygyal, ugyszólván egészen magára van hagyatva. Ezen homályos s akaratlan tudása lényünknek reánk nézve elviselhetlen; ez az oka, hogy még egy jelentéktelen esemény bevárása is gyötrelem, hogy a tétlenség bármily rövid ideig tartson is, reánk nézve büntetés.

Az ember folytonos tevékenységre született, a cselekvés képezi az életet, egyedül a tétlenség okozza azon indokolatlan kellemetlen érzést, melyről beszéltünk. Leggyakrabban az egyedüllét nyujtja a kedvező alkalmat reá, de vajjon társaságban nem lep-e meg épp oly gyakran? Másrészről nem épen az egyedüllét e az, melyben az elmélkedés, a magába vonulás elfeledteti veltünk az idő lefolyását? Ennélfogva nem rajtunk kivül kell keresni e betegség okát, csak is bennünk születik s fejlődik az ki; ez a legveszedelmesebb a mit csak képzelni lehet.

Nem beszélünk itt az esetleges unalom azon perczeiről, melyek alól senki sem vonhatja ki magát, s melyek elmulnak azon eseményekkel együtt, melyek előidézték, hanem azon unalomról, mely ha megfészkeli magát bennünk, ha idült állapotba megy át, a legszomorubb következményeket vonhatja maga után. Kezdetben elgyöngit bennünket, kimeriti erkölcsi erőnket, s ennélfogva még inkább növeli a nyomasztó állapotot, mely őt szülte. Veszedelmes leginkább azon erőfeszités miatt, melylyel tőle szabadulni igyekszünk. Kiket ezzel az idő megterhel, szerencsétlenség azokra is, kik minden áron le akarják rázni e terhet, de azokra is, kik nem birván elviselni, sóvárogva keresik magukon kivül, a mi őket szórakoztatná.

„Az embernek valamennyi nyomorusága — mint Pascal mondja — egy dologból származik, ez az, hogy nem tudunk nyugodtan maradni egy szobában." Mily erővel fejezte ki a nagy iró az ember nyughatatlan voltát, ki elég esztelen, hogy a körülményektől várja a nyugalmat és a szerencsét. „Az ember — folytatja tovább — a nyugalmat az akadályokkal való küzdésben keresi s ha ezeken felülemelkedett, ha ezeket legyőzte, a nyugalom reá nézve elviselhetetlen, mert vagy azon veszedelemre gondol, melyben forog, vagy mely őt fenyegeti. S ha minden oldalról biztosan érezné magát, az unalom kiváló hatalmánál fogva nem távoznék el szive mélyéből, hol természetes gyökerei vannak s eltöltené a lelkét mérgével."

Alig van igazabb, mint azon nehány sor, melylyel egy más moralista jellemzé a legtalálóbb kifejezésekkel ezen rémkép ellen való harczot. „Ugy látszik az idő egy közös ellenség, ki ellen az emberek össze szoktak esküdni, az ember egész élete nem egyéb, mint szánalomra méltó iparkodás, hogy megszabaduljon tőle; legszerencsésebbek azok, kiknek legin'kább sikerült, hogy nem érzik tartamának terhét."

Időnket odaadjuk mindenkinek, zsákmányul dobjuk az embereknek, jót tesz velünk, ki megszabadit tőle; olyan ez, mint egy teher, melyet egész életünkben hordozunk, keresvén szüntelenül, ki segitene rajtunk.

Ezen tehetetlenség, hogy nem tudunk önmagunkból kikelni a mulatság által, saját természetünkben leli magyarázatát; mindaz, mi bennünk tisztán szenvedőleges, nem lehet tartós, az érzelmek nem érhetik el a bensőség egy bizonyos fokát a nélkül, hogy magukat le ne rontsák; eltompittatnak ugyanaz által, a mi által ismétlődnek s meghosszabodnak.

Ugyanis mik azon gyönyörök és szórakozások, melyeket nekünk a külső dolgok nyujtanak, ha nem az érzelmek? Minden mit követelhetünk a világtól, egy szinjáték. Van-e oly szinjáték, mely ne fárasztana? A A jelenetek változatossága, egymásra következésük gyorsasága, bizonyos ideig képesek szórakoztatni, de nem sokára nyilatkozik az ellenhatás s az élvezet fogy perczről perczre. Egyedül szellemi s erkölcsi tevékenységünk képezi kimerithetetlen forrását a szórakozásnak és gyönyöröknek. Nézzük a gyermek példáját; mi teszi leginkább mozgékonynyá az ő korát! Nem azon csodálatos művészileg készült automaták, hanem a legidomtalanabb tárgyak, föltéve, hogy foglalkoztatják képzelődését és kezét. A tárgyak különfélesége könnyebben eltölti s közönyössé teszi őt.

Az emberek nem különböznek a gyermektől; mentől könnyebben s gyakrabban jutnak a gyönyörökhöz, annál gyorsabban lesznek érzéketlenekké irántuk. Meglepő dolog, hogy az unalom leginkább azokat szállja meg, kik társadalmi s vagyoni állásuknál fogva leginkább rendelkeznek mindenféle szórakoztató eszközökkel.

Mily fárasztólag unalmas lehetett az uralkodás a versailleszi palotában XIV. Lajos trónján? Nemcsak azért, mert egy abszolut uralkodó körül van véve emberekkel, kik gondolkoznak helyette, hanem mivel ő felette áll az emberiségnek s minden esemény egy szindarab, mely lefolyik szemei előtt. Hiába fáradozik környezete, hogy őt kiforgassa magából, megszokták már mindenütt, hogy csak az ő személyét lássák. Pedig magából kivetőzni, ez az egyedül való kivánsága mindenkinek, a ki unatkozik. „Bár csak kivetőzhetném magamból egy vagy két órára." „Ha ezen elmenő ur helyében volnék." Mi sem jellemzi jobban az unalmat, mint a képzeletnek e furcsa ötlete; alig lehet valamiből jobban megérthetni a meggyöngült lény ezen kétségbeesett erőlködését, hogy érzelmeit felfrissitse a benyomások ujsága által. S hány meggondolatlan szándék, kalandos vállalat, a józan észnek ellentmondó dolog leli ebben alapját. A munkátlanok unalma szüli a legveszedelmesebb gondolatokat; a kis városok unalma az, mely annyi rágalmazást, annyi cselszövényt szül; a gazdagság unalma, mely vendéglőről vendéglőre jár tunya tétlenségben; a hatalom unalma, mely annyiszor keverte a népeket a legrettenetesebb s legvérengzőbb kalandokba.

Ha egyes esetekben közönséges embereknél nincs is oly szomoru következménye, mégis az unalom az, mi elrabolja időnk, ismeretünk, erőlködésünk legnagyobb részét, folytonosan izgatva, ösztönözve bennünket a leghaszontalanabb s legképtelenebb szórakozásokra. Joggal mondhatta azért Voltaire: „Legnagyobb ellenségünk az unalom."

Hogyan lehet legyőzni az ellenséget? Egyedüli hatásos eszköz, hogy oly erősen foglalkoztassák szellemünket, hogy ne érezze soha a hiányt, melytől természetszerüleg borzad. Pascal kimutatta ezt egy példával, mely egyszerü voltánál fogva meglepő: „Egy ember unalom nélkül tölti életét, mert mindennap kártyázik egy keveset. Adjátok neki oda minden reggel azon pénzt, melyet az nap nyerhet, oly feltétel alatt, hogy azután ne játszék, szerencsétlenné teszitek. Erre talán azt mondják, hogy szórakozás, s nem nyerés végett játszik. Játszatok csak vele semmire, nem fog belemelegedni s unatkozni fog. Szükséges, hogy belemelegedjék, hogy hitegesse magát azon reménynyel, hogy nyerni fog, mi nem történik meg, ha oda adnók neki a nyereséget oly feltétel alatt, hogy ne játszék, pedig ez képezi szenvedélyének alapját, mely felkelti vágyát, haragját, félelmét . . ."

A szenvedély, tevékenységünk ösztönzője az, mely minden egyébnél inkább kivetőztet magunkból s nem engedi, hogy érezzük az idő terhét. Ha félünk az unalomtól, tudnunk kell fölkeresni azon gyujtó pontot, mely kimelegit bennünket s erőnket mozgásba hozza. De ne költsük el, mint Pascal játszója ezen meleget, mely maga az élet gyermeki voltában, ne teremtsünk magunknak képzeletünk s szokásunk erejénél fogva hiu és mesterséges érzelmeket. Nagy tárgyakhoz kell füződnünk, melyek elmulhatatlan szépsége elégséges arra, hogy az ember keblében kimerithetlen szeretetet tápláljon. Emelkedjünk fel mindenhez, a mi nemes és nagyszerü Szeressük a szépet mindenféle nyilatkozatában, elbüvölő rejtélyes látványaiban, melyek bennünket körül vesznek, a szellem munkáiban s az ember testében. Szeressük a természetet, a művészetet, az emberiséget. Mindenek fölött féltékenyen őrizzük azon férfias és éltető érzelmet, melynek hazaszeretet a neve, ez maga elég arra, hogy lelkünket éltesse, tehetségünket felköltse, s betöltse egész éltünket; mert a haza nem csupán ezen föld, melyen születtünk, e szent név magában foglalja mindazt, a mi legbiztosabb, legmagasztosabb s szeretetreméltóbb; az igazságot, a becsület és a szabadságot.

De csupán csak a lelkesedés nem képes bennünket visszatartani az unalomtól. A gyakorlati élet föltételei követelik, hogy tevékenységünk folyton ébren tartassék egyenlő, állandó mozgékonyság által. Vessük alá magunkat egy szabálynak, mely elháritja azon fáradságot, hogy minden perczben ujabb dologhoz fogjunk s a mely előre rendelkezik időnkkel. Ha a kötelesség, a szükség, a szokás elfoglalják időnket bizonyos rendes foglalkozással, miféle támadása lehet még az unalomnak? »Senkisem lehet ura a melancholia fegyvereinek" mondja Mussel Alfréd; s valóban a mindennapi tapasztalás azt bizonyitja, hogy e betegségnek leginkább ki vannak téve azok, kiknek nincs semmiféle foglalkozásuk. Rendes napi munkánk megment-e előle? Egészitsük ezt ki némely nemes szenvedélyekkel, kedves tanulmányokkal: a tudomány s művészet ellene hozzáférhetetlen menhelyet ad.

Szóval, ne maradjunk soha tétlenek; az unalomnak egyedül való biztos orvossága a munka: egyedül a munka, melyet kedvünk szerint szokásból vagy szükségből teszünk, képes bennünket tőle megóvni.

Talán alig szükséges megemlitenünk, hogy az unalomnak aligha nem a legbiztosabb jele az, hogy „Az unalomról" szóló czikket olvassuk . . .

Leokon.

Egy veszélyes titok.

(Angol regény két kötetben.)

— a „Aradi Közlöny" számára forditotta: —

(4. folyt.) **Denise.**

I. KÖTET.

MÁSODIK FEJEZET.

A gazdag ember gyermeke.

Mr. Bartley hátra tekintett Boltonra, ki még mindig az előszobában időzött, és jelenléte által feszélyezte főnökét, kinek e miatt folyton suttogó hangon kellett beszélni. Fogta magát tehát és méltatlan bizalmaival Monktonnal az iroda mélyére huzódott vissza.

— Ön ne bizzék senkiben és tartson szemmel mindenkit, — mondá Bartley. Itt van ez a fiatal Bolton, multját nem ösmerem s csupán a külseje által keltett bizalmat bennem. Ezt a fiatal embert tartsa leginkább szemmel.

— Meglesz uram — volt a Monkton készséges felelete, mialatt megkönnyebbülten lélegzett fel. Mégis nagyon kellemesen ha-

melyben a Molnár Viktor által szerkesztett „A genfi konvenczió" czimü müvét a polgári iskolai könyvtár számára megszerzésre ajánlja. — 3. A városi tanács, a polgárm. hivatal és a városi adóügyi osztály átirata összesen 19 tanuló után előirt 39 frt 65 kr. behajthatlan tandijhátraléknak leirásba hozatala iránt. 4. Györgyössy Rudolf városi községi tanitónak kérvénye, melyben az »Alföldi Ujság"-nál társszerkesztői minőségben való müködhetésére engedélyt kér. 5. Grozeszku T. Jenő battonyai lakos kérelme, melyben a polgári iskola I-ső és II-ik osztályának tantárgyaiból magán-vizsgálatra bocsájtását kéri. 6. Kiss Endre m. kir. csendőr őrmester kérvénye, melyben a polgári iskola IV. osztályának tantárgyaiból magánvizsgálatnak letehetésére engedélyt kér. 7. Reinhardt Adolf aradi lakos kérelme, melyben Dezső fiának a polgári iskola I-ső osztályába való felvételét kéri. — 8. Az iskolafelügyelő előterjesztése, a Bathyány-utczai leányiskolai helyiségek bérletének felmondása tárgyában. 9. Az iskolafelügyelő jelentése, az 1887—8-ik iskolai évben az iskolai könyvtár és szertár gyarapitására beszedett dijakról és ezeknek mikénti felhasználásáról. 10. Az iskolafelügyelő jelentése, az iskolamulasztásokról. 11. A kiküldött szükebbkörü bizottságnak javaslata, az iskolafelügyelő teendőire vonatkozólag a város szervezeti szabályzatba felvett 58 szakasz mikénti módositása tárgyában. Aradon, 1888. évi április hó 23-án. Salacz Gyula, kir. tanácsos, iskolaszéki elnök.

— **Návay Imre**, a Szárazér szabályozására kiküldött miniszteri biztos, a tegnapi napon az aradi főszolgabirósághoz intézett táviratában elrendelte a sofronyai és almás-iratosi határban a szárazéri oldalbefolyások fokozatos elzárása czéljából emelt elzáró gátok azonnali elbontását, ugy hogy folyó hó 28-ig a régi állapot visszahelyeztessék és a belvizek ismét lefolyhassanak.

— **Purczell Béla báró**, aradi posta- és távirdafőnöknél nevenapja alkalmából tegnap déli 12 óra után a posta- és távirdahivatal tisztikara testületileg tisztelgett. Perl Adolf főtiszt és hivatali ellenőr tolmácsolta a tisztikar jó kivánatait s egyuttal a teljes tisztikart ábrázoló, Auerbach Miksa helybeli fényképész müterméből kikerült, kitünően sikerült arczképet nyujtott át emlékül a szeretve tisztelt főnöknek. Purczell báró meghatottan köszönte meg a tisztikar figyelmét, s legnagyobb örömét fejezte ki a felett, hogy kollegáit, barátait, a teljes tisztikar arczképét emlékül megőrizheti. Este a posta- és távirdahivatal tisztviselői a főnök tiszteletére a „Vademberhez" czimzett vendéglőben társasvacsorát rendeztek, melyen az egész tisztikar — a szolgálatban levők kivételével — részt vett. A kedélyes társaság a késő esti órákig mulatott együtt kitünő hangulatban.

— **Az Arad és Uj-Arad közti Maros hid érdekében** Ternajgó Caesar ujaradi gyógyszerész inditványt nyujtott be Uj-Arad képviselőtestületéhez. Ternajgó inditványozza, hogy Uj-Arad város képviselőtestülete is intézzen feliratot a miniszterhez Uj-Arad és Arad közt épitendő állandó hid érdekében. inditványában kiemeli, hogy a hid felépitése után alkalma lenne Uj-Aradnak lóvonatu vasut és gázvilágitás létesitésére. Az inditvány a f. hó 25-én, holnap tartandó képviselő testületi gyülésen fog tárgyalás alá kerülni.

— **Kinevezés.** Az üresedésbe jött ternovai körorvosi állásra Fábián László főispán Brück Gyula dr. eddigi seprősi kororvost nevezte ki.

— **Az idő.** A vasárnapi esőt tegnap szép verőfényes, meleg tavaszi nap váltotta fel, mely a növényzetre a jó, csendes eső után kitünő hatással van. Kedvezőbb időjárást a mostaninál alig kivánhatnak a gazdák.

— **Jászai Mari** a nemzeti szinház kitünő tragikai müvésznője a tegnap délutáni vonattal érkezett Aradra. A pályaudvarban Krecsányi igazgató és több tisztelője fogadta. A müvésznő Krecsányi igazgatónál van szállva.

— **Katonai lóvásár Aradon.** A III honvédhuszárezred pótlovazó bizottsága május 1-én Aradon hátas lovakat fog venni. Megvétetnek legalább 156 cm. magas, 4 és fél és 8 év közt levő lovak. A bizottság emlitett nap reggeli 8 órakor a honvédhuszárlaktanya előtt fogja megvizsgálni az eladásra szánt lovakat.

— **Adomány a „Kölcsey-Egyesület" részére.** A k. magyar természettudományi társulat könyvtárunkat a m. tud. akadémiától rendelkezésére bocsájtott több tudományos munkálattal gazdagitotta, s e mellett a Természettudományi Közlöny IV—XIX köteteit kiegészitení szeveskedett, miért is az egyesület elnöksége e helyen is köszönetet mond. — E helyen emlitjük még meg, hogy a „Kölcsey-Egyesület" könyvtárnokának hivatalos elfoglaltatása következtében a Kölcsey-Egyesület könyvtára e hó 24-én kedden kivételesen 3—4 óra helyett, 2—3 óra között áll a közönség rendelkezésére.

— **Vásárok a vidéken.** Pécskán a tavaszi vásár május 4., 5. és 6-án, Déván pedig május 6-tól 12-ig fog megtartatni.

— **Az aradi polgári lövész-egylet** által április hó 22-én tartott rendes dijlövészet eredményéről a következő kimutatást vettük: A dijat elnyerte Klein Ignácz a legjobb 4-es lövéssel. Találókat lőttek még a következők:

	Szeg.	1	3	2	1
Klein Ignácz	—	1	8	11	11
Domonkos Lajos	—	1	6	9	12
Heintz Gábor	—	—	4	7	5
Greiner Károly	—	—	3	4	6

— **Talált 6 frtot** tétéményezett le a rendőrségnél egy becsületes kis leány, melyet tulajdonosa kellő igazolás után átvehet.

NAGYVILÁG.

— **A haldokló császár környezete.** Charlottenburgból irják: »Tulnyomóan a magasabb körökhöz tartozó hölgyek naponként kétszer jelennek meg a palota előtt, hol órahosszat várakoznak. A palota előtti csönd megfelel a császári szobákban uralkodó némaságnak. Minthogy a palota udvara ki van kövezve, a császári és más féle kocsik balról a kertbe mennek, hogy a legcsekélyebb zaj se hatolhasson be a császár szobáiba. A betegszoba ablakai le vannak függönyözve, de azért elég világosak arra, hogy irni és olvasni lehessen. A császár ágyánál áll Viktória császárné, ki sok hónapi ápolása közben eltanulta kitatálni a császár kivánatait és gondolatait. A beteg ránéz valamire, s rögtön megtörténik, a mit óhajt. A császárnak jól esik, ha mindent a császárné nyujt oda neki; mindent ugy nyujt oda neki, a mint ő szereti s a szenvedő császár kézszoritással, vagy a császárné kezének, karjának megsimogatásával fejezi ki köszönetét. „Hogy fogom én ezt meghálálhatni?" — „Ti az én kedvenczeim vagytok", — ha nem vesznek el a kis papirszeletek, mikre ily s ehhez hasonló mondatokat jegyez a császár, fontos adatokat fognak nyujtani a császár betegségének történetéhez s meg fogják ismertetni mely érzését s a boldogságot, melyet szük családi körében élvezett s remélhetőleg még tovább is fog élvezni. A fiatal herczegnők oly mértékben gondoskodnak anyjukról, amint ő minden gondolatát minden tettét a ház feje és dicsze felé irányitja. Ha a császárné megigazitja a beteg párnáját, ugy tetszik ennek, mintha csak azért aludnék el jól, s ha egy poharat, egy könyvet, egy darab papirost, egy virágot nyujt neki, minden megszépül előtte.

— **Rövid hirek.** Nagy orkán és jégeső volt szombaton Bécsujhely környékén; az időjelző intézetek további nagy esőket, sőt havat és érzékeny hideget jósolnak. Zabno galiciai városban 150 ház leégett s több ember is oda veszett. — A bécsi rendőrség egy 19 éves, csinos és elegáns lányt fogott el, ki Nedelkovics Lujza, Erdélyi Irma, Ujházi Róza és más nevek szélhámoskodott és elfogatása után alatt azt vallotta, hogy igazi neve Wittner Teréz és Pancsovára való. — Münchenben e hó 20-ikán a királyi család összes tagjai megjelentek Lipót herczeg és neje Gizella főherczegasszony termeiben, hogy a herczegi párt esküvője tizenötödik évfordulója alkalmából üdvözöljék. — A francia akadémia Erzsébet romániai királyné (Carmen Sylva) „Egy királyné gondolatai" czimü müvének itélte oda az idei jutalmak egyikét; a jutalmat nem pénzben, hanem egy-egy arany, ezüst és bronz érem alakjában küldik meg. — Leó pápa szombaton fogadta a lengyel és rutén zarándokokat, de válaszában semmiféle politikai nyilatkozatot sem tett. — Kogolniceanu az ismert román politikus, halálos betegen fekszik. — John Baring, a londoni nagy bankházág egyik alapitója, e napokban meghalt élete 88-ik évében.

Szinház.

— április 23.

— **„A haramlák"** vasárnap esti előadásáról már referáltunk tegnapi lapunkban, nem emlitvén meg azt, hogy sokat kihagytak a darabból, s igy ért véget az előadás két óra alatt. Ezt pedig azért nem emlithettük meg, mert azt hittük, hogy más is szivesen megy haza egyszermásszor tiz óra előtt a szinházból. De egy t. előfizetőnk komolyabban veszi a dolgot, s tiltakozást küldött be hozzánk a számitása szerint közel ötven perczentre rugó kihagyások ellen. Azt mondja, hogy annak, a ki megfizeti a jegy árát, joga van az egész darab előadásához. Közöljük ezennel a tiltakozást, hogy a rendező jövőre nézve tudomásul vegye.

— **„Medeá-"t**, a tragikák e nagy becsvágyru keltő szerepét mutatta ée ma este Jászai Mari asszony, első aradi vendégjátékául. E szerepre sokan predesztináltnak tartják Ziegler Klárát, a hires német tragikát, s reá szórják a dicséret minden szavát, felülmulhatlannak jelezve őt e szerepben. Legyen megbocsátva e hely igénytelenségének, ha minden sovinizmus nélkül, — e szerepben a legnagyobb magyar tragikát Jászai Marit nem tartjuk felülmulhatónak. A hogy ő Medeát elszavalja, alakitja, a hogy szerelmét a sóvárgás lázában éli, szenvedi, a hogy csalódását elkesergi, s megalázatására a királyi leány s az elhagyott hitves dühében kitör, megérve a bosszu irtózatos elhatározásában arra, hogy gyermekeit leölje, ennél hüebben e szerepet megjátszani, s a reálizmus megrázó erejében nyilvánuló exaltacció müvészetét magasabb tökélyben visszaadni lehetetlen. Minden szava csodá atos sulylyal hat és megvilágitja még a Medea sorsába belejátszó személyek jellemét is ugy, hogy a költő intencziói a legparányibb részletekben is kifejezést nyernek teljesen. Es mindezekhez: a nagy müvésznő gyönyörü szomorhangja, arczjátéka és plasztikája ellenállhatlanná teszik az ő Medeaját a szó szoros értelmében. A közönség alig tudott betelni alakitásának szépségeivel s minden felvonás után háromszor tapsolta a lámpák elé s valahányszor nyilt szinen eltávozott a szinpadról, kitörő, hosszas taps zugott fel. — A környezetről ezuttal szivesebben hallgatnánk. Hogy miért erőszakolják a király szerepét a Szabó patriarchalis naivságához, ez érthetetlen, valamint az is, hogy Peterdy Jazonként még ma is csetlettbotlott és szenvedélynélküli volt, mint a kinek alig van köze a Medea tragédiájához. Egyedül Czanyuga Emma élte bele magát rokonszenvés helyzetébe és Somló emelte a hatást deklamacziójával a második felvonás utolsóelőtti jelenetében. — Közönség szép számmal.

REGÉNY-CSARNOK.

Házasság és szerelem.

(2. folyt.) (Regényes elbeszélés.)

— Az „Aradi Közlöny" számára irta: —

Márki Gabriella.

II.

Eveline.

A grófné magához inté a megkönnyebbülten felsóhajtó szerecsent s leszállt lováról.

— Tartsd a lovakat, mig kijövök.

Bob csendes álmélkodással tekint a grófnéról a lovakra és vissza . . . egy problema állt előtte, melynek megfejtése felülmulta szelleme képességeit. Ura parancsa szerint köteles a grófné minden lépését követni . . . de a lovakat is bevigye magával?

— Mit csinál benn mylady? koczáztatá a kérdést, mivel felelős szép urnője életéért.

A már beindult grófné visszafordult s jót csapott ostorával nyaka közé.

Bob tehát megelégedett egy kutató pillantassal, melyet utána vetett s azután körülhordozott a háztájon, ha nincs-e ott valami titkos ajtó?

A grófné leküzdve a kellemetlen hatást, mit az alacsony lyuk levegője benne gerjesztett, benyitott a másik ajtón a szobába.

Alacsony szalmaágyon beesett arczu öreg ember feküdt, látszólag sulyos betegen. Sárga, sovány, barázdált arczának visszataszitó voltát nem vette mindjárt észre a grófné, mert sietett az ablakot fölrántani, hogy az üde erdei lég magához téritse őt.

Csak azután lépett a beteghez, ki nem nyitotta föl szemeit s elsápadva tántorodott vissza.

Először tárult eléje hasonló látvány, nem csoda hát, ha a keze remegett, midőn keze megérinté a kisszott, hideg arczot. De az nem mozdult az érintésre.

— El van ájulva, — s kis üveget vont elő zsebéből, melyből néhány cseppet ajakára öntött s megdörzsölte vele halantékait. A beteg gyönge mozdulatot tett s lassan nyitá föl szemeit, melyek fáradtan csukódtak le ujra, s csak néhány pillanat mulva vetődtek fel ujra leirhatlan bámulattal a grófné felé, kit kábultsága első perczében talán valami fényes angyalnak képzelt.

— A grófné! . . . tördelé száraz, rekedt hangon, de sem arczkifejezése, sem hangja nem látszott örömteljes meglepetést tanusitani.

— Nos, csodálkozik ezen Mátyás? — felelt az hirtelen s a kis üveget ujra elővonta zsebéből. Férjemtől hallottam, hogy már két nap óta nem látta az erdőben; sejtettem, hogy valami bajának kell lennie. S miután tudom, hogy el van hagyatva, siettem, nehogy későn érkezzék a segély.

Gyorsan, izgatottan beszélt, az öreg erdőkerülő csodálkozását a legmagasabb fokig csigázva.

— De mi baja hát és mióta?

— Tegnapelőtt lettem rosszul, hogy a kastélyból hazamentem . . .

— Ugy . . ugy . . sokat evett . . elrontotta a gyomrát . . szakitja félbe hirtelen a grófné . . gondoltam . . ez megfogja erősiteni! — s néhány cseppet öntött nyelvére,

Mohón nyelte le s láthatólag megkönnyebülten sóhajtott fel

— Oh, áldja meg a jó isten a méltóságos asszonyt, ha nem segit rajtam, még ma elpatkolok . . .

— Nézze, és gondatlanságomban elfeledtem valami harapni valóról gondoskodni, pedig szüksége lesz rá.

— Van itt még egy kis kenyér és bor a kaszniban . . . ha kegyes volna a méltóságos asszony . . . A grófné előszedte a mondottakat s egy székre helyezte ágya mellé.

— Nekem most mennem kell, de majd üzenek Orsovay doktor urnak, ennivalót meg hozok magam! . . .

Betette az ablakot s rövid üdvözléssel az öreg hálálkodásai között kisietett.

— A szegény öreg beteget meglátogattam, hogy lássam mire van szüksége! szól a türelmesen várakozó Bobhoz, hogy az kielégitő válaszszal szolgálhasson a grófnak.

Gyorsan öltözött át az estelihez . . . s nyugodtan lépett az ebédlőbe, hol a gróf egy támlányon heverve várta, s fölállt üdvözletére

— Szép este van! . . gyönyörü holdvilág! . . izlését valóban nem tudom eléggé bámulni . . hajolt feléje udvariasan, mig szemei égtek a vágytól hollétét tudni.

A grófné hanyagul veté magát egy székre s a lármázó papagájlyal inceselkedett, mintha nem is őt illetnék a gróf szavai.

— Bizonyára a jegenyesoron lovagolt végig, ott olyan romantikusan szürődik át a holdvilág, a titokzatosan rezgő ezüst levelek közt . . .

— Az erdőben voltam! — veti oda szárazon a szép asszony.

A gróf arczáról eltünt az udvarias mosoly s meglepetve kiáltott föl:

— De Eveline csak nem vehetem ezt komolyan?

. Miért ne? Elég idején visszajöttem és épen amint látja!

— De hisz akkor vágtatva kellett jönnie!

— Azt tettem is!

— Istenem! mily meggondolatlanság! és mi czélja volt e csodalatos tourral, ha szabad kérdeznem?

— Az öreg Mátyás beteg . . . és tudja, hogy senkije sincsen . . . nála voltam!

— Honnan tudta, hogy beteg az erdőkerülő, ha senki sem volt mellette?

— Ma volt nála egyik inas vadért, s mivel ájulva találta, azt hitte meghalt. Beláthatja, hogy kötelességemnek tartottam a hü öregen segiteni!

— Csodálatos, hogy ugy kitalálta, hogy Mátyás nem halt meg, csak elájult . . . . nem vagyok képes felfogni gondolatmenetét édesem.

— Azt még nem is tette ön soha, — jegyzé meg gunyosan a grófné s nevetve koppantott a papagály csőrére.

— Az ön szeszélyeit lehetetlen is érteni . . . azokat csak el lehet nézni, de ha jól tudom, a jótékonysággal nem foglalkozott eddig?

— Előre nem merithetem ki minden forrását az unalom üzésnek!

— A hirtelenségnek, melylyel elhatározása keletkezett, őszinte bámulattal vagyok kénytelen adózni.

A gróf ideges, türelmetlen lett, s alig várta, hogy fölkeljenek az asztaltól s visszavonulhasson magányába.

— Orültté tesz ez asszony, . . szisszegé s fejét kezei közé szoritva tartotta sokáig.

(Folyt. köv.)

Közgazdaság.

Vegyes közlemények.

— **Szesz-üzlet.** —

(Április 23.)

(B.) Készáru nagyban 25.75, kicsinyben 25.75, hordó nélkül per 100 liter.

— **Budapesti gabnatőzsde.** —

(Április 23.)

Szilárd irányzat, 25,000 mm. jött forgalomba és teljes napi áron adatott el. Buza tavaszra 7.20—7.21, zab őszre 5.40—5.42, buza őszre 7.48—7.49, káposzta-repcze 10.40—10.50, kukoricza május—juniusra 6.31—6.33, kukoricza julius—augusztusra 6.27—6.29.

Hivatalos árfolyam.

a budapesti áru- és érték tőzsdén 1888. évi április hó 23-án.

Magyar aranyjáradék 4. sz.	97.15
magyar papirjáradék 5,	86.—
magyar vasuti kölcsön	150.25
magyar keleti vasuti államkötvény 1 kib.	98.—
magyar keleti vasuti államkötvény 2. kib.	126.50
magyar keleti vasuti államkötvény 3. kib.	110.—
magyar földtehermentési kötvény	104.50
magyar földtehermentési kötv. záradék	104.—
Temes-bánáti földtehermentési kötvény	104.—
Temes-bánáti földtehermentési kötv. zár.	104.—
Erdélyi földtehermentési kötvény	104.—
Magyar szelödézsmaváltsági kötvény	99.50
Magyar nyeremény-sorsjegy-kölcsön	121 50
Tiszaszabályozási és szegedi sorsjegy	125.—
Osztrák járadék papirban	78 50
Osztrák járadék ezüstben	80.50
Osztrák járadék aranyban	110.25
1860-iki osztrák államsorsjegy	133.50
Osztrák-magyar bankrészvény	164.—
Magyar hitelbankrészvény	273.—
Osztrák hitelintézeti részvény	272 —
Cs. és kir. arany	5.94
20 frankos arany (Napoleond'or)	10.03
Német birodalmi márka	62.25
London	127.—
20 markos arany	12.45

IDEGENEK NÉVSORA.

(Április 23.)

Fehérkereszt-szálló. Mau Camilla cs. k. hadnagy, Fehértemplom, Schlichta N, kereskedő, Budapest, Heinrich S, Berger S, kereskedők, Nagyvárad, Bauer N, utazó, Budapest. Lövenstein S, Lösch János, Neumann Henrik, utazók, Bécs.

Tüchererszálló. Hartig Gyula, utazó, Grácz. Münch H, utazó, Budapest. Bölcskey F, utazó, Budapest. Göppinger Albert, utazó, Bécs. Görgey Gyula, birtokos, Königshof.

Náder-szálló. Ignácz I, bérlő, Kevermes. Reinicz Márton, gyáros, Világos. Gróf Dozsay N né, Mezőhegyes.

Aranykulcs-szálló. Rozenthal N, Véber N, kereskedők, Világos. Lébl N, kereskedő, Maros-Ilye. Kichi J. Kihua.

Jászai Mari asszony

— a budapesti nemzeti szinház tragikus müvésznője — második vendégjátéka.

Magyar Szinészet — Aradvárosi szinház

Folyó sz. 199 — Évadbérlet 159. sz.

Kedd, 1888. április 24-én:

Az idegen nő.

Szimü 4 felvonásban.

SZEMÉLYEK.

De Septmonts Maximin herczeg	—	Zilahy Gyula
Katalin, a herczeg neje	—	Czanyuga Emma
Mauriceau, Katalin atyja	—	Balassa Jenő
Remonin, orvos	—	Szabó Antal
Gerard, mérnök	—	Somló Sándor
Clarckson, amerikai	—	Peterdy Sándor
Clarcksonné (idegen nő)	—	JÁSZAY Mari
Des-Haltes Vid	—	Réthey Lajos
De Rumiéres marquisné	—	Litzenmayer L
D'Ermelines	—	Tischler Béla
D'Ermolinesné	—	Völgyi Katalin

Kezdete 7 és fél órakor.

Közlekedés.

A vonat

	ind.	Aradról	érk.	Aradra
Csabai vegyesvonat	regg.	6.20	este	7.—
Budapesti személyvonat	d. u.	12.31	regg.	5 45
	este	9.17	d. u.	4.10
Erdélyi vegyesvonat	d. u.	4.30	d. e.	8.42
„ vegyesvonat Radna-Lippáig	d. u	2.17	d. e.	7.38
„ személyvonat	regg.	6.—	d. e.	11 39
Temesvári vegyesvonat	regg.	6.05	d. e.	9 27
	d. u.	5·48	este	8.17
Borossebesi vonat	regg.	6.38	regg.	8.38
	d. u	4 42	este	6 35
Szegedi személyvonat	regg.	4 38	regg.	8.15
	d. u.	2.56	d. u.	7 50

Felelős szerkesztő:

HINDY ÁRPÁD.

tott rá egy a kis előszobából jövő idegen hang, mely látogatót jelentett.

Nyers, parancsoló hang volt ez, éles és biztos kifejezéssel. Az ugynevezett Bolton alig hallotta meg e hangot s nyilként repült ki a kis előszobából, a mi komikus ellentétben állott előbbeni klasszikusan nyugodt kedélyhangulatával, a mitől áthatva fésülgette haját és leendő szakállát.

Egy magas, merev, katonás tartásu alak masirozott a szó szoros értelmében az iroda közepéig, a hol ugy állott meg, mint egy silbak.

Mr. Bartley nem tudta, higyjen e szemeinek.

— Clifford ezredes! — mondá barátságtalanul.

— Ön csodálkozik, hogy engem itt lát?

— Természetesen! Szabad kérdenem, hogy mi vezeti önt ide?

— A mi minden viszálynak véget vet, és minden számadást kiegyenlit — a halál . . . .

Az ezredes e szavakat ünnepélyesen és kevesebb élességgel ejtette ki, mint a hogy eddig beszélt. Majd egy tekintetet vetve Monktonra, igy folytatta: Privát dolgom volna önnel.

Bartley elértette a czélzást és intett Monktonnak, hogy vonuljon az iroda belsejébe.

Alig maradtak Bartley és Clifford ezredes - magukra, az öreg katona, a ki még mindig előbbeni stellungjában állott, rövid, szakgatott szavakkal szólni kezdett, mintha valami idegen kényszeritő erő adta volna egyenkint azokat szájára:

— Nővérem . . . az ön elvált neje, nincs többé.

— Meghalt! Oly hirtelen . . . Ah ez mélyen, mélyen érint engemet. En . .

Clifford ezredes arcza világosan látszott mondani: Hazudsz! és tovább beszélt lakonikus modorában:

— Halálos ágyán igértette meg velem, hogy kezet nyujtok önnek. Itt van. Karját kilökte magától. Futólag érinté a Bartley kezét, majd elhagyta s visszarántotta kezét, hirtelen, akár egy masina.

— Itt hozok tőle huszezer fontot a kis Mary részére. On fogja kezelni.

— Szegény kedves Elise! — sohajtott fel mr. Bartley.

Az ezredes olyan arczot vágott, mint a minővel kevésbbé jól nevelt emberek a „gazember" szót szokták kisérni; azután folytatta udvarias, de nyers hangon: On e tőkével szabadon rendelkezik. Ha azonban az ön lánya ön előtt vagy férjnélkül halna meg, ez esetben az anyai örökség fiamra Clifford Walterre fog szállani. O egy haszontalan, ki tőlem megszökött, de azért az ő jogait én képviselem és engedje meg, hogy bár formálitásból, de megkérdjem öntől, hogy Bartley Mary él?

Bartley igent intett és Clifford ezredes, a ki a kicsike betegségéről mit sem tudott folytatta: Ebben az esetben . . . hirtelen félbe szakitá magát, Bartley asztalához lépett, különféle okmányokat szedett elő a magával hozott táskából s egyet kiválasztott közülök.

Alig állott igy, az iratok közt babrálva mint egy félperczig, de e rövid idő alatt egy néma jelenet játszódott le a háta mögött.

Az irodát a lakosztály'yal összekötő ajtón megjelent az egyik ápolónő; a mint az idegent észrevette, hirtelen megállott a küszöbön, de halotthalvány arczczal nyujtá Bartley felé kezeit, s ez többet mondott minden szónál. Bartley azonban megértett mindent, egy ugrással az ajtónál termett s az ápolónőt szó nélkül kilökve, alig birta lecsillapitani magát attól az ijesztő gondolattól, hogy ha az ápolónőt véletlenül ő beszélni hagyja, örökre elbucsuzhatott volna attól az óriási összegtől, mit az ezredes e pillanatban át akart adni. Igy maradt merev ijedt tekintettel bámulva az ezredesre, ki visszafordult, hogy kézbesitse a papirt, mely a végrendelet másolatát képezte. Bartley átvette, mire az ezredes utoljára szólott:

— Kezet fogtunk egymással; felejtsük a mult viszályait és teljesitsük a halott kivánságait.

E szavakra gyorsan megfordult s a kis iroda ajtajával szemben találta magát mielőtt kiindult volna. Ekkor, mint a hogy előbb jött, körülbelől hét lépéssel kimarsirozott és azon az ötven mértföldnyi uton, mely hazáig vitte, egyetlen egyszer sem tekintett vissza.

Mihelyt Clifford eltünt Bartley szemei elől, ez kezébe kapta neje végrendeletét és jéggé fagyott szivvel sietett gyermeke szobájába, hol az ápolóné sirva jött eléje és zokogva mondá: Legyen erős uram! Olyan biztató szavak, mik egy betegápolónő szájából a halált jelentik.

(Folytatása következik.)

BUDAPESTI TŐZSDE.

Aprilis 21-én.

	Pénz		Áru	
M. kir. aranyj. adóment. 4% . .	96	70	97	—
„ „ papirjaradék adóment. 5%	85	70	85	10
M. vasuti köl. 120 frt o. é. (300 fc.) 5%	150	—	151	—
M. v. köl. 120 frt egyes dbkban	150	—	151	—
M. 1869. kel. v. á. kötv. (els.) adóment. 5%	96	—	96	50
M. 1873. kel. ár. v. szb. (els.) adóment. 5%	125	50	126	50
M. 1876. kel. aranyban (els.) adóment. 5%	129	50	110	50
M. kir. nyeremény-kölcsön 100 frt	123	—	124	—
„ „ „ 50 frt drbja	123	—	124	—
Tiszai és szegedi kölcsön 4% . .	124	50	125	50
M. k. födtm. kötvények 5% . .	104	25	105	25
„ „ „ „ 1867. zárad. 5%	104	—	105	—
M. k. földtm. kötvények temesi 5%	104	—	105	—
„ „ „ „ 1867. zárad. 5%	104	—	105	—
M. k. földtm, kötvények horváth-orsz. 5%	—	—	—	—
M. k. földtm. kötvények erdélyi 5%	104	—	105	—
„ „ „ erdélyi jelz. urb. vk. (100 frt 5%	98	50	99	—
Szöllődézsmavált. kötv. (100 frt) 5%	99	—	100	—
Pest vár. kölcsöne 1870. évből 6%	107	—	108	—
„ „ „ 1871. évből 6%	107	25	109	—
Budapest főv, 1880. kölcsöne 6%	101	—	101	50
Budapesti bankegyes. részvényt.	97	50	98	—
Magy, ált. hitelbank	274	—	274	50
Magy. jelz. hitel. II. kib. in. elismv.	—	—	—	—
Magy. lesz. s pénzváltóbank . .	87	25	87	50

	Pénz		Áru	
Magy. orsz. bank részvény-társaság	—	—	—	—
Osztrák hitelintézet	269	70	269	90
Osztr.-magyar bank	864	—	868	—
I. magyar iparbank	149	50	150	—
Pesti magy. keresk. bank . . .	674	—	670	—
Bécsi bizt. társulat	195	—	200	—
Bécsi élet- s jár. bizt. társ. . .	183	—	185	—
Első magy. általános bizt. társ. .	2870	—	2890	—
Foncíere pesti bizt. társ. . . .	53	50	60	—
Magyar-franczia bizt. társ. . . .	194	—	200	—
Pannonia visszb. társ.	770	—	780	—
Concordia malom	410	—	415	—
Első budapesti malom	880	—	890	—
Erzsébet malom	226	50	227	—
Hengermalom	505	—	510	—
Lujza malom	230	—	235	—
Molnárok és sütők malma . .	330	—	335	—
Pannonia malom	700	—	710	—
Viktoria malom	108	—	110	—
„Adria“ m. tengeri hajóz. részv. t.	—	—	—	—
Alföld-fiumei vasut 5%	174	50	175	—
Báttaszék domb.-zákány vasut 5%	—	—	—	—
Déli vasut 5%	—	—	—	—
Eszakkeleti vasut 5%	156	—	157	—
Erdélyi vasut 5%	171	50	172	—
Győr-sopron-ebenfurti vasut 5% .	—	—	—	—
Kassa-oderbergi vasut 4% . . .	140	—	141	—
Magyar galiczíai vasut 3% . . .	160	—	161	—
M, ny. v. (sz.-győr-giáczi vasut 5%	160	50	161	50
Osztrák államvasut 5%	221	50	222	50
Pécs-barcsi vasut 5%	179	—	180	—
Tiszavidéki vasut 5%	—	—	—	—
Osztr. dunagőzhajózási társ. 5%	360	—	362	—

	Pénz		Áru	
Pesti közuti vaspálya	368	—	370	—
Pesti közuti vasp. élvezet-jegyek	195	—	200	—
Budepesti III. ker, takarakp, . .	108	—	100	—
Országos központi	452	—	455	—
Pesti hazai első	7300	—	7525	—
Egyesült Budapest fővárosi takp,	450	—	455	—
Magyar ált, takarékp, részvény .	86	59	88	—
Alagut	145	—	147	—
Általános waggon köles. társaság	64	—	66	—
„Franklin“-társulat	195	—	197	—
Ganz és társa vasön, és gépgyár	785	—	787	—
Geschwindt-féle szeszgyár . . .	312	—	315	—
Gyapjum, és biz, I. magyar . .	242	—	245	—
Keresk, épülete	675	—	—	—
Könyvnyomda „Athaeneum“ . .	450	—	460	—
„ Pesti	1040	—	1050	—
Köszénb. és téglagy, (Drasche) .	239	—	241	—
Nemzetközi waggon kölcsön-részvénytársaság	54	—	224 55	—
Pesti épitő-társaság	—	—	—	—
Rimamurány-salgótarj, vasutrvtrs,	98	—	99	50
Salgótarjáni köszénb, ...	166	—	158	—
Schlick-féle vasö, és gépgyár . .	152	—	154	—
Schlick-féle vasö, és gépgy. II, kib	—	—	—	—
Serfőzde első magyar	805	—	810	—
Sertéshizlaló	268	—	270	—
Sóskuti kőbánya	—	—	—	—
Spodium- és csontlisztgyár . . .	110	—	123	—
Szálloda-részvénytársasag . . .	100	—	102	—
Tégla- és mészégető ujlaki . . .	149	—	150	—
Török dohányrészvény	—	—	—	—
Gőztéglagyár kőbányai szelv, nélk,	225	—	227	—
M. jelz.-bank ny. kölcsönkötv, 4 sz,	103	—	104	—

Záloglevelek.	Pénz		Áru	
M. földhitelint. papirérték 5%	101	75	102	25
„ „ „ 4%	100	50	101	50
„ „ „ 4%	94	50	95	—
„ „ arany v. ezüst 5%	131	50	132	50
„ jelzálogbank 5%%	102	50	103	—
„ „ 5%	101	—	101	50
Kisbirt. orsz. földh.-int . 5%%	101	—	101	75
Osztr.-magyar bank o. é. . 5%	101	30	102	80
„ „ „ „ „ 4%%	100	—	100	70
„ „ „ „ „ 4%	100	—	100	70
Pesti keresk. bank 6%	102	—	103	—
„ „ „ 5%%	101		101	50
„ „ „ 5%	101	—	101	50
Albina tak. és hitelint. . . 6%	101	—	102	—
Elsőbbségek.				
Budapesti lánczhid 5%	104	—	105	50
Loyd- és tőzsde-épület . . 6%	99	50	—	—
M. sz. k. orsz. vörös-kereszt sorsj.	—	—	—	—
Osztrák vörös-kereszt-egylet . .	17	50	18	—
Pénznemek.				
Cs.-kir. arany (vert)	5	94	5	99
Cs.-kir. arany (kör)	5	84	5	88
Osztrák magyar 8 frtos arany .	10	01	10	5
20 frankos arany	10	01	10	5
Osztrák és magyar ezüst . . .	—	—	—	—
Német. birod. bankj. vagy ezekkel egyenért. bankj. (100 márkáért)	62	20	62	50
Ném. bankp. 100 ném. bir. márkáért	62	20	62	50
Amsterdam 100 hollandi frtért .	105	40	105	50
Páris 100 frankért	50	10	50	25
Svájczi pénzpiacznk 100 frankért	50	—	50	20
London 10 font sterlingért . . .	126	60	127	—

2715, A. v. szám.

Pályázati hiedetmény.

A magy. kir. államvasutak altiszti, pénztárkezelőnői és szolgaszemélyzete számára folyó 1888. évi augusztus 1-étől 1891. augusztus hó 1-ig terjedő időtartam alatt szükséges egyenruhák elkészitéséhez megkivántató és alantabb részletesen felsorolt felső kelmék szállitása egyrészről, másrészről az alantabb részletesen felsorolt egyenruhák elkészitése és szállitása iránt, ezennel nyilvános pályázat hirdettetik.

A 3 év alatti megközelitő szükséglete, mely egy negyeddel több vagy kevesebb is lehet a következő:

A) Felső kelmék.

1. 6500 mtr. 136 cm. széles sötétkék finomabb posztó (az altiszti gyapjuzubbony, a pénztárkezelőnői zubbony és a központi hivatalszolga személyzet részére való gyapju zubbony és kabát elkészitéséhez.
2. 11600 mtr 136 cm. széles sötétkék posztó, az altiszti felöltő bundabélésü köpeny és a központi hivatalszolga személyzet részére való felöltő és bundabélésü köpeny elkészitéséhez.
3. 8300 mtr. 186 cm. széles sötétkékes szürke posztó az altiszti nadrág es a központi hivatalszolga személyzet részére való nadrág elkészitéséhez.
4. 12600 mtr 136 cm. széles buzavirágkék durvább posztó a szolgaszemélyzet részére való gyapju zubbony elkészitéséhez.
5. 43900 mtr 68 cm. széles csikos vászon a szolgaszemélyzet részére való vászon zubbony elkészitéséhez.
6. 16000 mtr 136 cm. szerecsenszürke szinü durvább köpeny posztó a szolgaszemélyzet részére való köpeny elkészitéséhez.
7. 18400 mtr 136 cm. széles sötétkékes szürke posztó a szolgaszemélyzet részére való nadrág elkészitéséhez.

B) Kész ruhák.

1. 4400 drb altiszti zubbony.
2. 6700 „ „ nadrág.
3. 2230 „ „ felöltő.
4. 120 „ hivatalszolgai kabát.
5. 330 „ „ zubbony.
6. 400 „ „ nadrág.
7. 160 „ „ felöltő.
8. 9700 „ szolgaszdmélyzeti gyapju zubony
9. 15900 „ „ vászon zubbony.
10. 15900 „ „ nadrág.
11. 5300 „ „ posztó köpeny.
12. 150 „ pénztárkezelőnői zubbony bőrövvel.
13. 1300 „ altiszti budabélésü köpeny.
14. 30 „ kafusi „ „

Az ezen ruhadarbok elkészitéséhez megkivántató felsőkelméket a m. kir. államvasutak igazgatósága átadja a készitéssel illetve a szállitással megbizott szabónak.

15. 3300 drb altiszti nyári sapka.
16. 250 „ hivatalszolgai nyári sapka.
17. 7900 „ szolgaszemélyzeti nyári sipka.
18. 2200 „ altiszti téli sapka.
19. 50 „ kapusi téli sapka.
20. 4700 „ szolgaszemélyzeti téli sipka.
21. 2800 „ „ irha suba.
22. 13400 „ altiszti nyakravaló.
23. 1000 „ hivatalszolgai nyakravaló.

Az ezen ruhadarabok elkészitéséhez megkivántató összes kéllékeket az azok szállitásával megbizott vállalkozók tartoznak beszerezni.

Ha a kötendő szerződés érvényességének tartama alatt az államvasutak hálózata további vonalak üzletbe, illetőleg kezelésbe vétele által szaporodnék, a nyertes ajánlattevő köteleztetik. ezen vonalak szükségletét is ugyanazon árak és feltételek mellett szállitani, mint amely árak és feltételek a jelenlegi pályázat tárgyát képező rendes szüksgélet szállitására vonatkoznak, az igazgatóság azonban ezen szükségletet vele három hóval előzőleg tudatni tartozik.

A felső kelmék minőségére, a kész ruhák mily módoni elkészitésére, a felső kelmék és kész ruhák szállitása határidejére, valamint egyéb ezen szálitásra vonatkozó határozmányok érvényben álló 24722/88. szám alatt általános és 28782/888. szám alatt különleges szállitási feltét füzetekben foglaltatnak, melyek kötelezőleg mérvadóul tekintendők.

Ezen feltételek az igazgatóság anyagi és leltár beszerzési szakosztályánal a hivatalos órák alatt megtekinthetők, esetleg darabonként 2½ kr. illetve 15 kr. lefizetése mellett megszerezhetők. Ugyanezen szakosztályban megtekinthetők a minta ruhadarabok is, melyek az egyenruhák alakja és elkészitése tekintetében mérvadóul szolgálnak.

Minden ajánlattevőről feltételeztetik, hogy a fentérintett feltétfüzeteket ismeri ezek tartalmát magáranézve kütelezőleg elfogadja és a mintadarabokat megtekintette.

A felsőkelmék és az összes ruhadarabok kizárólagosan a magyar korona országainak határain belől létező gyárakban, illetve ipartelepeken készitendők és köteles ajánlattevő annak beigazolására, hogy posztók valamint ruhák készitésére belföldi gyárral, illetve műhelylyel rendelkezik a kereskedelmi és iparkamarától erre vonatkozólag bizonyitványt az ajánlathoz csatolni

Tartozik ajánlattevő ajánlatában világosan és közelebbről megjelölni azon gyárt, illetve ipartelepet melyben a szállitásra ajánlott felső kelmék elkészittetni fognak.

Azon 50 kros bélyeggel ellátott ajánlatok lepecsételve „Ajánlánlat a 2715/88. szamhoz“ külső czimmel 1888. évi május hó 32-én déli 12 óráig a m. k. államvasutak anyag- és leltárbeszerzési szakosztályánál Budapest, Andrássy-ut 75. sz. I. emelet 50. sz. a. benyujtandók vagy oda pósta utján beküldendők.

A felső kelmék szállitására pályázók tartoznak egyidejüleg a felajánlott kelmékből 2 egy-egy méter hosszu és pecsétjükkel ellátott mintát beküldeni.

A az ajánlatokkoz az emlitett szakosztálynál kapható ajánlati minta használandó és kellően kitöltendő.

Az egységi árak a felső kelméknél folyó méterenkint a ruhadaraboknál pedig darabonkint számokban és betükkel kiirva kiteendők. Megnevezendő egyuttal azon a m. k. államvasutak hálózatán fekvő állomás hova az ajánlott árak értetődnek.

A ruhák elkészitésére pályázók az ajánlatban határozottan kitenni tartoznak, hogy az egyenruhák elkészitéséhez alapul véve az A) alatt kitüntetett szélességü posztókat átlag mily mennyiségü felső kelmét posztót átlag igényelnek.

Bánatpénz fejében az ajánlott mennyiség értékének 5%-a készpénzben vagy állami letétekre alkalmas értékpapirokban 1888. évi május hó 22. napjának déli 12 óráig a m. k. államvasutak főpénztáránál (Bpest Andrássy-ut 75) teendő.

A nyertes ajánlattevő a m. k. államvasutaknál, illetőleg ezek családjaik segélyezésére létesitett külön alaphoz a szálliitási után érdembe hozandó összegek egy tized százalékával hozzájárulni köteleztetik, mely járulék a számlák kifizetése alkalmával vonatik le.

A feltételektől eltérő, továbbá a pályázati határidőig be nem érkező vagy távirati uton beküldött végre oly ajánlatok, melyekhez bánatpénz nem tétetett le az ajánlatok elbirálásánál figyelembe vételt nem igényelhetnek.

A m. k. államvacutak igazgatósága fentartja magának a jogot, hogy az ajánlók között tekintet nélkül az árakra szabadon választhasson. hogy továbbá az ajánlott mennyiségből tetszés szerinti veszmennyiségek szállitását is átengedhesse, mely utóbbi esetben ajánlattevő ha csak az ajanlatban az ellenkezőt világosan ki nem kötötte, köteles a részmennyiséget is az ajánlati feltételek mellett szállitani és végre, hogy a czél elérésére belátása szerint bármely más intézkedést tehessen.

Az ajánlat jogérvényesen kötelező és pedig az ajánlattevő ajánlatának elfogadásáról a m. kir. államvasutak igazgatósága részéről értesittetett.

Budapest, 1888. április hóban.

A magyar királyi allamvasutak igazgatósága.

Hirdetmény.

Az 1874-ik évi XX. t.-cz. 25. §-a értelmében a szarvasmarhák s lovak mielőtt legelőre hajtatnak számbaveendők és egészségi állapotuk megvizsgálandó lévén, a vizsgáiat megtartására:

I. A belváros, Sarkad, Pernyáva külvárosokban és ujtelepitvényen levő marhák, juhok és sertéseknek a nagy vásártéren megvizsgálására **april 23-án reggel 8 órától** a befejezésig kitüzetik, vizsgáló biztosul Bérczy János hadnagy és Laubner Nándor városi állatorvos ur küldetnek ki.

II. Gáj, Séga, Poltura külvárosokban a szarvasmarhák, juhok, sertések vizsgálására Gáj-Gizella-tér és **april 22-ik napja d. e. 8 órától déli 12 óráig.**

III. A tanyában levő marhák, juhok és sertések vizsgálására a Turay-féle csárda előtti ut, és **april 29-én d. u. 2 órától estig** tüzetik ki, vizsgáló biztosokul Madarász alkapitány és Varga állatorvos urak külbetnek ki.

A ló állománynak, valamint az első vizsgálatról igazolható okból elmaradt számos marhák, juhok és sertések vizsgálatára az első pontban kitett és területhez tartozó állatoknak megnevezett biztosok által a nagy vásártéren megvizgálásra **april 29-ik napjának** délelőtt 8 órától a befejezésig.

A II. és III. pontban érintett városrészekből a lovak és elmaradt szarvasmarhák, juhok, sertések **april 29-én** délelőtt 8 órától a Gáj-Gizella-téren az ottani bizottság által fognak megvizsgáltatni.

A lovak pótvizsgálata mindkét helyen **május 1 én lesz.**

Felhivatik a város lakossága, hogy elősorolt állatait e megjelölt időben és helyen reggel 8 órára a ló- és marhalevelek felmutatásával, és az állatnemeket elkülönitve annál bizonyosabban állitsa elő, mert elmaradás esetén az 1884. évi XX. t.-cz. 61. §. értelmében közigazgatási uton behajtandó pénzbirságban fog elmaraszltaltatni.

Aradon, 1888. april 14.

Urbányi,
főkapitány.

4079. kh.

Hirdetmény.

Arad sz. kir. város törvényhatósági bizottságának az utczákra kiültetett fák fentartása és gondozása tárgyában 4991/192. 882. sz. a. tett s alább irt intézkedése tudomás és alkalmazkodás végett a város lakosságának emlékébe hozatik és foganatositására felhivatik.

Azon czélból, hogy a város utczáinak befásitása mindjobban előrehaladjon, másrészt pedig, hogy a már elültetett és elültetendő fák a rongálástól kellőleg megóva és folytonosan gondozva legyenek, következő szabályzat állápittatik meg:

1. Az utczák befásitáshoz szükséges fákat a város közönsége adja, valamint eszközölteti azok elültetését és védő karokkal ellátását.
2. Az utczákon már elültetett és ezentul elültetendő és védőkarókkal ellátott fák ápolása és fentartása a ház és telektulajdonosokat terheli, melynélfogva tartoznak a házuk és telkük előtt elültetett fákat öntöztetni, azokat lehernyóztatni és a fatöve körüli földet a gyomtól tisztán tartani és megkapáltatni.
3. Ha a fákat védő karók elvesznek, a háztulajdonosok azt a város kamarási hivatalban bejelenteni tartoznak, valamint az oly egyéneket is, kik a fákat vagy annak védő karóit rongálják, feljelenteni kötelesek.
4. A mennyiben a háztulajdonosok a házaik előtt levő fáknak a 2-ik pont szerint való fentartását és gondozását elhanyagolnák, az költségükre a város közönsége által fog eszközöltetni.

Aradon, 1888. évi april hó 21-én.

Urbányi,
főkapitány.

Magy. kir. államvasutak. 20552. számhoz.

Pályázati hirdetmény.

A m. kir. államvasutak alulirt igazgatósága az ezidőszerint készletben levő és f. év végéig még összegyülendő és nélkülözhetővé válandó különböző ócska anyagokat értékesiteni óhajtván, ezek eladása czéljából nyilvános pályázatot hirdet.

A pályázni kivánók kéretnek, hogy 50 kros bélyeggel elátott ajánlatukat a magy. kir. államvasutak igazgatóságának anyag- és leltárbeszerzési szakosztályához (VI. Andrássy-ut 75 sz. I. em. 51. ajtó) a következő czimzéssel: „Ajánlat ócska anyagok megvételére 20552/88. számhoz“ f. év május hó 15-ik napjának déli 12 órájáig benyujtani sziveskedjenek azon kijelentéssel, hogy ajánlatuk az ócska anyagok eladására vonatkozó 12780/90. sz. feltételek ismeretén és elfogadásán alapul.

Ezen feltételek a nevezettt szakosztályban betekinthetők illetve nyomtatványtárunknál példányonkint 15 krral megszerezhetők, ugyanott a jelenleg készletben levő ócska anyagok részletes kimutatása is megkapható.

Bánatpénz képen az ajánlott egységár szerint kiszámitott értékösszeg 10%-a az ajánlat benyujtására kitüzött határnap előtt egy nappal déli 12 óráig készpénzben vagy állami letétekre alkalmas értékpapirban főpénztárunknál leteendő.

Bánatpénz nélkül vagy késve beérkező ajánlatok vagy olyanok, melyek a feltételektől eltérnek figyelembe vétetni nem fognak

Az ajánlatbau határozottan kiteendő, azon m. kir. államvasuti állomás, amelyen ajánlattevő az ócska anyagokat átvenni kivánja.

Az ócska anyagoknak a vasuti kocsikba való felrakási, esetleg csomagolási költségeit még az esetben is a vevő czég tartozik viselni, ha az ócska anyag nem a raktározási helyen, hanem más állomáson adandó, illetve veendő át.

Az ajánlattevő ajánlatával a pályázat eredményének eldöntéséig kötelezettségben marad ezt tehát időközben vissza nem vonhatja.

Az ajánlatok tetszés szerinti részmennyiségre szólhatnak, de a magy. kir. államvasutak igazgatósága is fenntartja magának azt a jogot, hogy tetszése szerinti részmennyiséget engedhessen át, melyet ajánló — ha csak az ellenkezőt ki nem kötötte — elfogadni köteles.

A m. kir. államvasutak igazgatósága fentartja továbbá magának a jogot, hogy az ajánlatok között — tekintet nélkül az ajánlott árra — szabadon választhasson s hogy végre a czél elérésére másfele intézkedéseket tehessen.

Budapest, 1888. april 14-én.

Az igazgatóság.

Nyomatja és kiadja az Ungerleider-féle könyvnyomda Aradon.